

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Andreea Ciocâlțeu ● Robert Florea ● Cristina Gunea
Mădălina Radu ● Aurelia Stănculescu

EDUCAȚIE , SOCIALĂ

Manual
pentru
clasa a VII-a

7

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin O.M. nr. 3393 / 28.02.2017.

Numărul **119** – număr unic
de telefon la nivel național pentru
cazurile de abuz împotriva copiilor și
116.111 – numărul de telefon
de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Andreea Ciocâlțeu ● Robert Florea ● Cristina Gunea
Mădălina Radu ● Aurelia Stănculescu

EDUCAȚIE , SOCIALĂ

Manual pentru clasa a VII-a

București, 2024

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul de ministru nr.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar

Inspectoratul Școlar

Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				Format tipărit		Format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: *nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat*.

* Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

* Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți științifici:

conf. univ. dr. Antoaneta-Firuța Tacea, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București
profesor consilier școlar Silvia Nicolescu, CMBRAE – Colegiul Național „Emil Racoviță”

Redactor: Anca Spiridon
Corector: Alexandra Rotaru

Grafică și tehnoredactare: Gabriela Stan

Credite ilustrații, foto și video: Dreamstime, Freepik, Pixabay, Wikimedia Commons, مزی رپ ی حل اص نام اس, CC BY-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>), via Wikimedia Commons (foto p.45-Alain Touraine), Fototeca online a comunismului românesc, Președintele României (<https://www.presidency.ro/>), Guvernul României (<https://gov.ro/>), Înalta Curte de Casație și Justiție (<https://www.iccj.ro/>), Curtea Constituțională a României (<https://www.ccr.ro/>)

Credite foto coperti: Dreamstime, Freepik, Pixabay
Copertă: Gabriela Stan

Platforma e-learning, activități digitale interactive, voce, procesare sunet și animații:

IMAGINE INFINITY SRL

Website: manual.i8.ro

© 2024 EDITURA SIGMA

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii SIGMA. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodușă fără acordul scris al Editurii SIGMA.

ISBN: 978-606-727-616-9

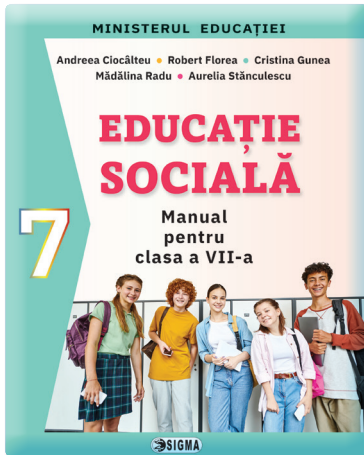
Editura SIGMA

Sediul central:
Str. Nicolae Cartoian, nr. 11-13, sector 2, București, cod 023815
Tel.: 0758 044 829; 0723 541 020
E-mail: office@editurasigma.ro
Web: editurasigma.ro

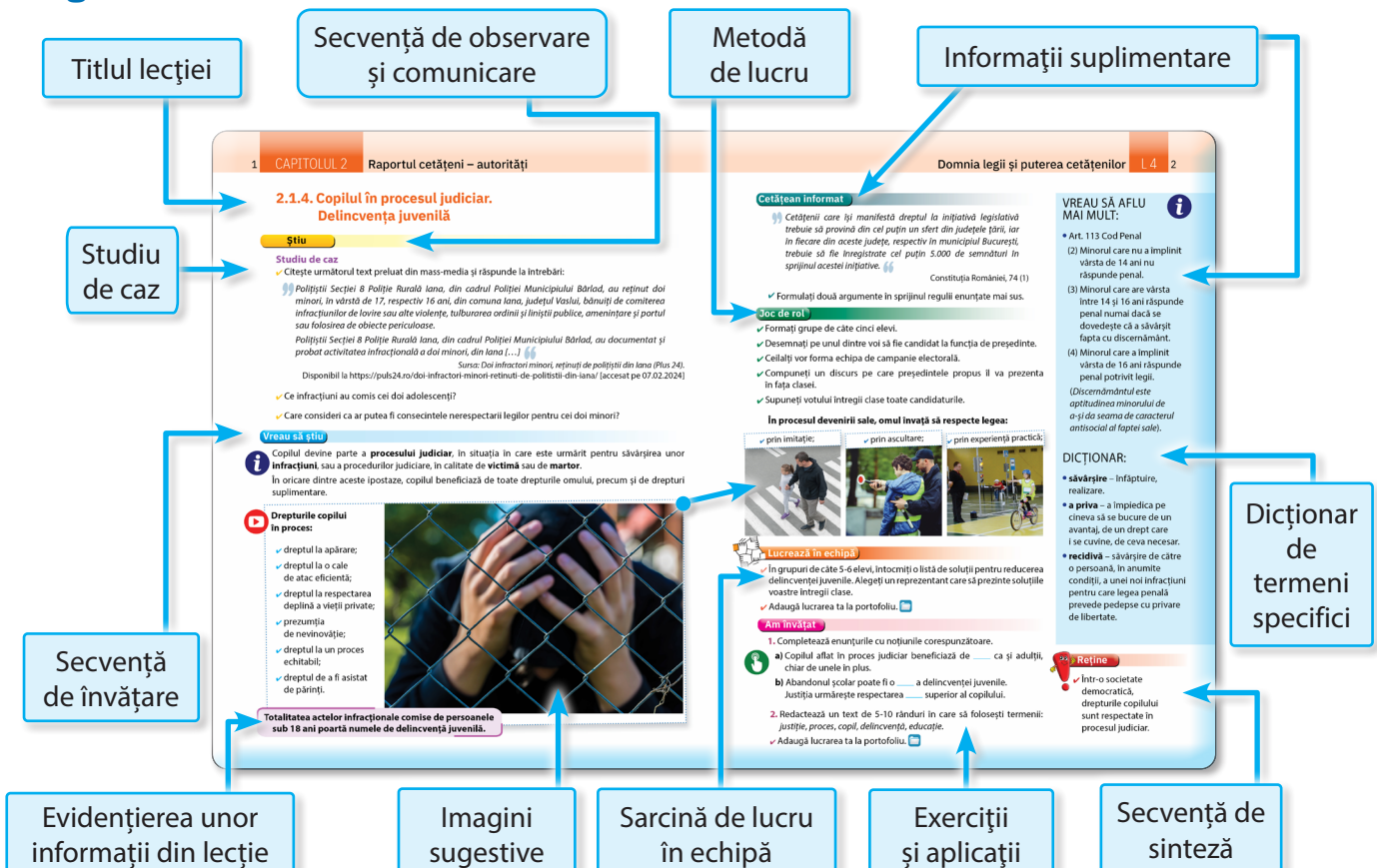
Distribuție:
Str. Nicolae Cartoian, nr. 11-13, București
Tel.: 0758 044 825; 0758 044 828
E-mail: comenzi@editurasigma.ro

Manualul de Educație Socială pentru clasa a VII-a cuprinde trei capitole care respectă domeniile și conținuturile din programa școlară. În fiecare lecție se regăsesc activități de învățare-evaluare, prezentate într-o formă atractivă, care vizează formarea competențelor specifice acestei discipline.

Varianta tipărită

Pagini din manual

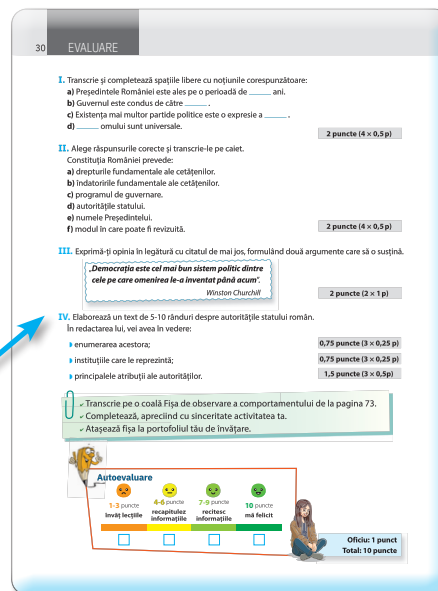

4 Prezentare manual

Pagină de
recapitulare

Pagină de
evaluare

Metode complementare de evaluare

Portofoliul – cuprinde lucrările realizate în cadrul lecțiilor sau al proiectelor la care ai participat. Acestea vor fi marcate pe parcursul manualului prin simbolul

Fișa de observare a comportamentului elevului – cuprinde aprecieri ale activității tale pe parcursul fiecărui capitol.

Proiectul – este o activitate de învățare, dar și de evaluare, care presupune acțiuni practice, cooperare, termene, responsabilități în vederea obținerii unor produse finale.

Investigația – are în vedere rezolvarea unei probleme în trei pași: documentare; colectarea și organizarea datelor; identificarea și formularea soluțiilor.

Pagini de Proiecte educaționale

CAPITOLUL 3 Proiecte educaționale						dedicate comunității educaționale/locale	
Titlul proiectului: Proiectul "Învingeți Invidiile"						Scopul și obiectivele proiectului	
Perioada de desfășurare: 3 săptămâni						Grupul țintă: elevii clasei a VII-a	
Data de identificare: 15 noiembrie 2023						Obiectivele proiectului: dezvoltarea abilităților de colaborare și comunicare	
Clasa a VII-a						Informații despre proiect: proiect realizat în cadrul activității de învățare	
Activități/subactivități	Produse/produse realizate	Resurse	Responsabil	Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criticii de evaluare	Observații
Luna formării echipei - 4 zile	Plan comun, documentație, prezentare	Carte, fișe, prezentări	Profesorul de educație socială, elevii clasei	—	1 zi	Realizarea planului comun	Se vor forma 4 echipe, cu un număr de membri egal, în funcție de numărul elevilor din clasă.
Realizarea proiectului - 4 zile	4 proiecte realizate	Carte, fișe, prezentări	Profesorul de educație socială, elevii clasei	—	2 săptămâni	Realizarea proiectului comun	Se vor realiza 4 proiecte, cu un număr de membri egal, în funcție de numărul elevilor din clasă.
Realizarea proiectului - 4 zile	4 proiecte realizate	Carte, fișe, prezentări	Profesorul de educație socială, elevii clasei	—	2 săptămâni	Realizarea proiectului comun	Se vor realiza 4 proiecte, cu un număr de membri egal, în funcție de numărul elevilor din clasă.
Realizarea proiectului - 4 zile	4 proiecte realizate	Carte, fișe, prezentări	Profesorul de educație socială, elevii clasei	—	2 săptămâni	Realizarea proiectului comun	Se vor realiza 4 proiecte, cu un număr de membri egal, în funcție de numărul elevilor din clasă.
Realizarea proiectului - 4 zile	4 proiecte realizate	Carte, fișe, prezentări	Profesorul de educație socială, elevii clasei	—	2 săptămâni	Realizarea proiectului comun	Se vor realiza 4 proiecte, cu un număr de membri egal, în funcție de numărul elevilor din clasă.
Ziua prezentării	Buletin de prezentare	Carte, fișe, prezentări	Profesorul de educație socială, elevii clasei	—	1 zi	Prezentarea proiectului	Se va realiza o prezentare a proiectului, în care vor fi prezentate toate etapele și rezultatele proiectului.

Autoevaluarea – activitate prin care îți poți autoevalua competențele dobândite în fiecare capitol.

Varianța digitală

Varianța digitală cuprinde conținutul integral al manualului în varianta tipărită, având în plus activități multimedia interactive de învățare.

Activitățile multimedia interactive de învățare sunt explicit semnalate în varianta digitală.

Simboluri care indică activități multimedia:

Activitate statică – Privește!

Film sau animație – Vizionează!

Activitate interactivă – Rezolvă!

Buton de accesare a meniului de ajutor (Help).

Prezentarea manualului	3
Competențe generale și specifice	6
Introducere	7
Evaluare inițială	8
1. Sistemul politic din România (Competențe specifice: 1.1., 1.2., 1.3., 2.3., 3.2.)	9
1.1. Drepturile omului	10
1.2. Forme de guvernământ și regimuri politice	12
1.3. Constituția României	14
1.4. Statul democratic. Principii	16
1.5. Autoritatea legislativă	18
1.6. Autoritatea executivă	20
1.7. Autoritatea judecătorească	22
1.8. Președintele României	24
1.9. Statul de drept	26
Recapitulare	28
Evaluare	30
2. Raportul cetățeni – autorități. Drepturi și responsabilități cetățenești în societatea democratică (Competențe specifice: 1.1., 1.2., 1.3., 2.3., 3.1., 3.2.)	31
2.1. Domnia legii și puterea cetățenilor	32
2.1.1. Procesul de elaborare a legilor. Participarea cetățenilor la elaborarea legislației	32
2.1.2. Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor. Limite ale libertății	34
2.1.3. Justiția ca instituție de apărare și de îndeplinire a dreptății. Egalitatea în fața legii și accesul la justiție al cetățenilor	36
2.1.4. Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă	38
Recapitulare	40
Evaluare	42
2.2. Cetățenia activă. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor publice și la controlul aplicării acestora	43
2.2.1. Implicarea civică în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe	44
2.2.2. Alegerile și votul. Alegerea reprezentanților. Evaluarea activității reprezentanților aleși	46
2.2.3. Societatea civilă. Organizații neguvernamentale. Tipuri de inițiative cetățenești în comunitățile locale	48
2.2.4. Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice	50
Recapitulare	54
Evaluare	56

3. Proiecte educaționale dedicate problemelor comunității educaționale/locale (Competențe specifice: 1.1., 2.1., 2.2., 2.3.)	57
Hai la vot! Te implici! Votezi! Contezi!	58
Nu sta indiferent! Alege să te implici!	60
Folosește mâinile pentru artă!	62
Școala mea, o școală democratică!	64
Recapitulare finală	66
Evaluare finală	69
ANEXE	70
Anexa 1. Etapele realizării unui proiect educațional dedicat comunității educaționale/locale	70
Anexa 2. Model Fișă de proiect	71
Anexa 3. Jurnal de vizită. <i>Nu sta indiferent! Alege să te implici!</i>	72
Anexa 4. Fișa de observare a comportamentului elevului	73
Anexa 5. Declarația universală a drepturilor omului	74
Anexa 6. Constituția României	79
Răspunsuri	104

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social

- 1.1.** Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică
- 1.2.** Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice
- 1.3.** Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept

2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice

- 2.1.** Elaborarea, în echipă, a unui proiect dedicat problemelor comunității educaționale/locale
- 2.2.** Participarea, prin derularea unui proiect, la rezolvarea problemelor comunității educaționale/locale
- 2.3.** Rezolvarea, în perechi/ echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică

COMPETENȚE generale și specifice

3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ

- 3.1.** Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean
- 3.2.** Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune

Bun-venit în clasa a VII-a!

Manualul de Educație Socială pentru clasa a VII-a conține informații despre **educația pentru cetățenie democratică** și propuneri de activități pe cât de interesante și de atractive, pe atât de utile.

Vei descoperi activități care îți vor stimula curiozitatea, creativitatea, exprimarea opiniilor.

În acest scop, oferim câteva detalii cu privire la metodele de lucru adecvate temelor din manual.

Studiu de caz

Reprezintă analiza unei situații problematice reale pentru care trebuie să identifici soluții și să iei decizii, în funcție de cunoștințele tale la acel moment, dar și de sistemul de valori și credințe legate de situația respectivă.

Etape:

1. Prezentarea cazului;
2. Prezentarea problemei de rezolvat;
3. Rezolvarea problemei;
4. Prezentarea soluțiilor;
5. Discutarea tuturor soluțiilor posibile;
6. Prelucrarea datelor colectate în timpul activității;
7. Rezumarea.

Joc de rol

Este o metodă de punere în act a unui scenariu prestabilit, urmărind dezvoltarea capacității de rezolvare a problemelor, dezvoltarea empatiei, conștientizarea consecințelor anumitor comportamente, facilitarea schimbărilor de atitudini.

Etape:

1. Pregătirea „actorilor” pentru înțelegerea situației și a rolurilor;
2. Aranjarea spațiului de joc;
3. Instruirea spectatorilor cu privire la ceea ce urmează să observe;
4. Jocul de rol propriu-zis;
5. Scoaterea din rol a actorilor;
6. Prezentarea observațiilor spectatorilor;
7. Discuții și concluzii.

Redactarea unui text

În redactarea unui text pe o temă dată vei avea în vedere următoarele repere:

- ✓ existența celor trei părți componente (introducere, cuprins și încheiere);
- ✓ conținut adecvat temei propuse;
- ✓ încadrarea în numărul de cuvinte specificat în cerință;
- ✓ textul să fie coerent și corect din punct de vedere gramatical.

I. Scie în caiet patru drepturi pe care le ai la școală.

2 puncte (4 × 0,5 p)

II. Copiază tabelul și asociază prin săgeți următoarele drepturi cu responsabilitățile pe care le implică.

Drept	Responsabilitate
1. Dreptul la opinie și liberă exprimare	a. Organizarea de întruniri pașnice
2. Dreptul la protecție împotriva violenței	b. Participarea la ore
3. Dreptul la educație	c. Comportamentul civilizat
4. Dreptul la asociere	d. Acceptarea și tolerarea opiniilor altor persoane

1 punct (4 × 0,25 p)

III. Transcrie enunțurile și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare.

- a) Societatea _____ promovează acceptarea și respectarea diversității.
 b) Discriminarea este o formă de _____.
 c) Tratamentul _____ al persoanelor constituie un principiu al societății interculturale.
 d) Patriotismul reprezintă o _____ morală.

2 puncte (4 × 0,5 p)

IV. a) Transcrie textul de mai jos. Așază cuvintele din paranteză în spațiile libere, astfel încât textul să capete sens.

„_____ reprezintă unul dintre locurile în care copiii află despre drepturile lor, în care au ocazia să și le exercite și în care învață să își asume _____. Implicarea în promovarea propriilor _____, asumarea responsabilităților asociate fiecărui drept, _____ la viața școlară reprezintă modalități prin care copiii se formează pentru a deveni ulterior _____ activi și responsabili în _____ lor.

(comunitatea, cetățeni, drepturi, școala, responsabilități, participarea)

1,5 puncte (6 × 0,25 p)

b) Formulează două argumente care să vină în sprijinul afirmațiilor din text.

0,5 puncte (2 × 0,25 p)

V. Scie un text de 10-15 rânduri cu titlul „O societate în care îmi doresc să trăiesc”. În redactarea acestuia vei folosi următorii termeni: *marginalizare, excludere, comunicare, solidaritate, dialog, diversitate*.

- ✓ Transcrie pe o coală Fișa de observare a comportamentului de la pagina 73.
 ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
 ✓ Atașează fișa la portofoliul tău de învățare.

2 puncte

Oficiu: 1 punct

Total: 10 puncte

Sistemul politic din România

1

CAPITOLUL

Drepturile omului

Forme de guvernământ
și regimuri politice

Constituția României

Statul democratic. Principii

Autoritatea legislativă

Autoritatea executivă

Autoritatea judecătorească

Președintele României

Statul de drept

Recapitulare

Evaluare

Descoperă sugestii de **proiecte educaționale** în Capitolul 3

1.1. Drepturile omului

Știu

În **imaginile 1, 2 și 3**, sunt prezentate diferite realități istorice. Citește textul asociat fiecărei imagini, caută pe internet mai multe informații și spune ce drepturi ale omului consideri că au fost încălcate.

Lagărul de concentrare și exterminare de la Auschwitz, Polonia (1940-1945)

Sclavi afro-americiani lucrând pe plantație (S.U.A., secolul al XIX-lea)

Efectele bombardamentului atomic de la Hiroshima (Japonia, 6 august 1945)

Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost elaborată din considerente precum:

„...ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au dus la acte de barbarie care revoltă conștiința omenirii; făurirea unei lumi în care ființele umane se vor bucura de libertatea cuvântului și a convingerilor și vor fi eliberate de teamă și mizerie a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a oamenilor; ...este esențial ca drepturile omului să fie ocrotite de autoritatea legii, pentru ca omul să nu fie silit să recurgă, ca soluție extremă, la revoltă împotriva tiraniei și asupririi. ”

Vreau să știu

La data de 10 decembrie 1948, la Paris, **Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite (ONU)** a adoptat **Declarația Universală a Drepturilor Omului**.

Conform Declarației, **drepturile omului** sunt universale și egalitare, universale, deoarece se aplică peste tot în lume, și egalitare deoarece sunt aceleași pentru toate ființele umane.

Drepturile garantate de **Declarația Universală a Drepturilor Omului** se încadrează în următoarele categorii:

- 1. Drepturi civile** – dreptul la viață, la demnitatea și securitatea persoanei, dreptul la libertate (libertatea de gândire, de exprimare, de mișcare etc.), dreptul la apărare, dreptul la o judecată corectă.
- 2. Drepturi sociale** – dreptul la educație, la sănătate fizică și mentală.
- 3. Drepturi politice** – dreptul la vot.
- 4. Drepturi economice** – dreptul la muncă și la bunăstare, dreptul la muncă plătită.
- 5. Drepturi culturale** – dreptul de a participa la viața culturală.

În lume, sunt încă multe situații în care drepturile omului nu sunt respectate în totalitate sau sunt încălcate în mod repetat. De aceea, cunoașterea și promovarea acestora trebuie să constituie un obiectiv permanent.

Drepturile omului trebuie înțelese de către cetățeni și autorități în corelație cu responsabilitățile care decurg din fiecare dintre ele.

Lucrează în echipă

- Ai ajuns pe o insulă pustie împreună cu patru colegi de clasă.
 - Elaborați un set de drepturi și responsabilități de care aveți nevoie pentru a putea conviețui acolo.
 - Personalizați documentul cu simboluri reprezentative.
 - Prezentați în fața clasei produsul activității voastre.
- Pornind de la afirmația de mai jos, alcătuiți o listă a consecințelor nerespectării dreptului la liberă exprimare.

„**Libertatea de exprimare este fundamentul drepturilor omului, sursa umanității și mama adevărului.** ”

Reține

- ✓ Drepturile omului fac referire la respectarea demnității ființei umane.
- România consfințește respectarea acestor drepturi prin legile sale.

Declarația Universală a Drepturilor Omului (primele 5 articole)

” **Articolul 1** – Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Articolul 2 – Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără niciun fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.

În afară de aceasta, nu se va face nicio deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări a suveranității.

Articolul 3 – Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

Articolul 4 – Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute; sclavismul și comerțul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.

Articolul 5 – Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. “

Am învățat

1. Studiază articolele din Declarația Universală a Drepturilor Omului prezentate în lecție și precizează situații concrete, cunoscute de tine, în care aceste drepturi sunt încălcate.
2. Propune o serie de drepturi care să aibă în vedere probleme actuale precum: protejarea datelor personale și a intimității informaționale, schimbările climatice generate de poluarea mediului înconjurător etc.
3. Care sunt, în opinia ta, trei dintre cele mai importante drepturi prevăzute în Declarație? Ce responsabilități corespund acestora? Ce s-ar întâmpla într-o societate în care oamenii ar avea doar drepturi, fără îndatoriri?

**VREAU SĂ AFLU
MAI MULT:**

- **Ziua Internațională a Drepturilor Omului** este marcată în întreaga lume la data de 10 decembrie.
- **România** a semnat Declarația Universală a Drepturilor Omului la 14 decembrie 1955, atunci când a fost admisă în rândul statelor membre ONU.
- **În 1950**, Consiliul Europei elaborează și adoptă un catalog al drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, cunoscut sub numele de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
- **România** a ratificat Convenția Europeană a Drepturilor Omului în anul 1994.
- **CEDO** (*Curtea Europeană a Drepturilor Omului*) este un organ de jurisdicție internațională care are misiunea de a veghea la respectarea prevederilor Convenției.

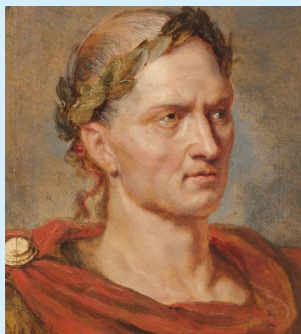
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), Strasbourg, Franța.

DICȚIONAR:

- **organ de jurisdicție** – organ de stat care îndeplinește funcții judecătorești.

ȘTIAI CĂ?

- **Titluri** precum „Kaizer”, „Țar” provin din numele „Caesar”. Caius Iulius Caesar (100-44 î.H.) a fost un renumit conducător politic și militar roman. Titlul de „Cezar” a fost mai întâi acordat împăraților romani, iar ulterior preluat, în diferite limbi, ca semn de mare putere și autoritate.

Caius Iulius Caesar

VREAU SĂ AFLU
MAI MULT:

- **Constituționalismul** reprezintă un regim de guvernare bazat pe existența unei constituții.
- **Regimuri politice** potențial totalitare mai sunt prezente în țări precum Cuba, China, Coreea de Nord, Afganistan.

DICȚIONAR:

- **suveran** – care are autoritatea supremă.
- **democrație** – formă de guvernare în care supremația aparține poporului (din limba greacă: *demos*=popor; *kratos*=putere).
- **legitim** – care se întemeiază pe lege.

1.2. Forme de guvernământ și regimuri politice

Știu

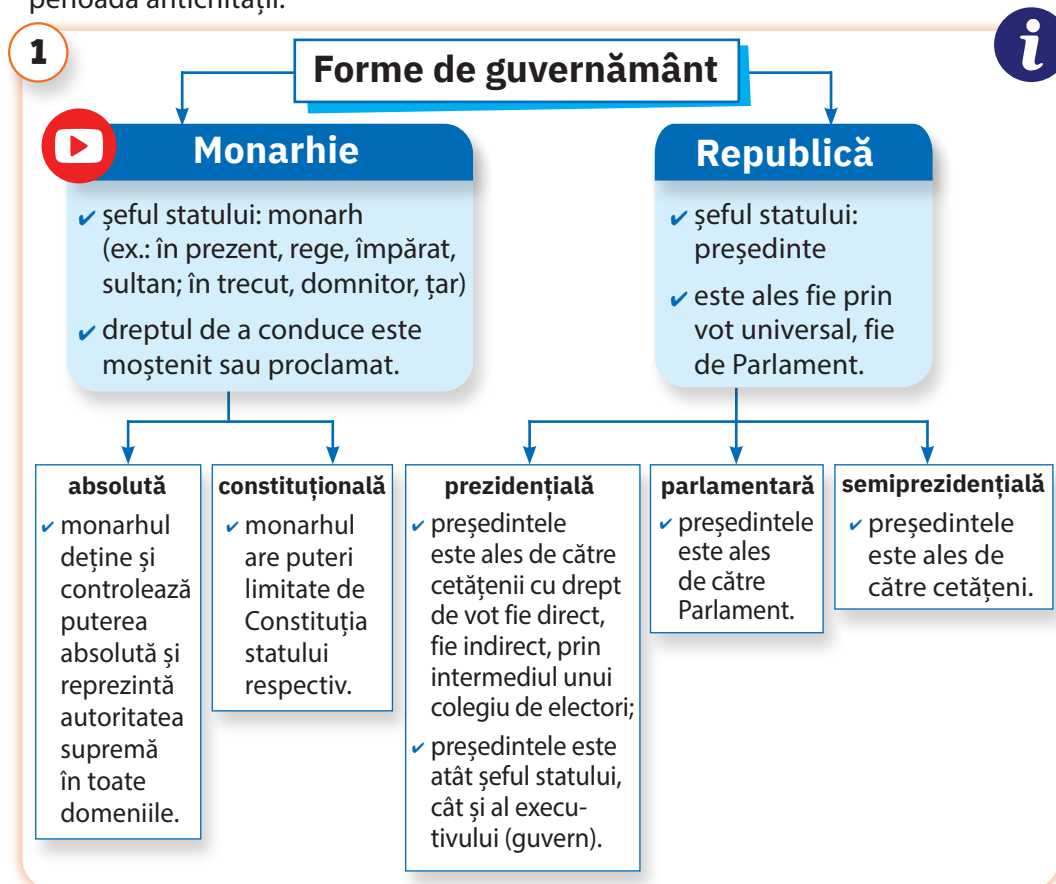
Enumeră trei state europene conduse de regi și trei state din Europa conduse de președinți.

Charles al III-lea,
regele Regatului
Unit al Marii Britanii
și al Irlandei de NordMaia Sandu,
Președinte al
Republicii Moldova

Vreau să știu

Forma de guvernământ reprezintă modul de organizare a puterii în cadrul unui stat.

Potrivit formei de guvernământ, statele se împart în două categorii: **republici** și **monarhii** (schema 1). Aceste forme de guvernământ își au originea în perioada antichității.

Regimul politic reprezintă sistemul de organizare și de conducere a vieții politice, economice și sociale a unui stat. Astfel, există state **democratice** și state **nedemocratice: autoritare și totalitare** (schema 2).

Regim politic

democratic

- ✓ prin ansamblul instituțiilor sale, funcționează în scopul respectării, armonizării și a reprezentării intereselor cetățenilor în slujba cărora se află;
- ✓ sunt respectate drepturile și libertățile cetățenilor;
- ✓ pe scena politică există mai multe partide;
- ✓ justiția este imparțială;
- ✓ puterile statului funcționează independent.

autoritar

- ✓ unele drepturi și libertăți ale cetățenilor sunt limitate;
- ✓ Parlamentul are atribuții diminuate, comparativ cu cele din regimul democratic;
- ✓ societatea este controlată parțial.

totalitar

- ✓ puterea aparține unei persoane sau unui grup restrâns de persoane, care controlează instituțiile statului;
- ✓ drepturile și libertățile fundamentale sunt încălcate;
- ✓ societatea este controlată în totalitate.

se bazează pe abuz și pe forță

România este o republică semiprezidențială, cu un regim politic democratic, instaurat după Revoluția Română din decembrie 1989.

- ✓ Analizează informațiile din schema 2. Pe ce principii crezi că se bazează un regim politic democratic?
- ✓ Compară răspunsurile tale cu cele ale colegilor de clasă.

Revoluția Română din decembrie 1989

Am învățat

- ✓ Caută pe internet informații și transcrie tabelul, completându-l cu exemple de state, după modelul de mai jos.

Stat	Formă de guvernământ
Franța	republică semiprezidențială
	republică parlamentară
	republică prezidențială
	monarhie constituțională

Reține

- ✓ Un regim democratic se realizează prin efortul, inițiativele și spiritul critic ale cetățenilor și se menține prin vigilența acestora în raport cu acțiunile instituțiilor statului.

Investigație

Împreună cu trei colegi, realizează o investigație cu titlul *România – regim totalitar până în 1989*, urmând etapele de mai jos:

- ✓ identificați mijloacele de informare care vă ajută să înțelegeți caracteristicile regimului comunist (de exemplu: website-uri, cărți, reviste, interviuri cu persoane din familie);
- ✓ colectați datele necesare pentru demersul vostru. Folosiți un organizator grafic, precum cel din modelul de mai jos, pentru a grupa datele colectate;
- ✓ cu ajutorul datelor obținute, prezentați trei modalități prin care statul controla societatea.

Perioada	Surse de informare	Caracteristici evidențiate	Concluzii

1.3. Constituția României

Știu

- ✓ Care sunt regulile clasei tale?
- ✓ Ce valori consideri că stau la baza acestora?
- ✓ Care dintre aceste reguli ar putea fi transformate în legi?

Vreau să știu

Constituția este legea fundamentală a unui stat. Constituția reprezintă și o expresie a valorilor și a principiilor pe care cetățenii au înțeles să le împărtășească și să le lase moștenire generațiilor viitoare.

I. Structura Constituției

După schimbarea regimului politic din **România**, ca urmare a **Revoluției Române din decembrie 1989**, a fost adoptată o nouă **Constituție**, în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991. Aceasta a intrat în vigoare după ce a fost aprobată prin **referendumul național** desfășurat în 8 decembrie 1991.

Constituția României a fost modificată și completată prin Legea de revizuire a Constituției României nr. 429/2003 și adoptată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003, intrând în vigoare la data de 29 octombrie 2003.

Constituția actuală a României cuprinde 156 de articole, împărțite în 8 titluri:

Titlul I – Principii generale – atribuțiile statului român, elementele constitutive ale statului, legăturile cu alte state, simbolurile naționale.

Simbolurile naționale:

- **drapelul tricolor** (începând de la lance): albastru, galben, roșu
- **ziua națională:** 1 Decembrie
- **imnul național:** „Deșteaptă-te române”

• **stema țării și sigiliul statului**
Limba oficială: limba română.
Capitala: municipiul București.

Titlul II – Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale – în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Drepturile civile: dreptul la viață; dreptul la integritate fizică și psihică; libertatea individuală; dreptul la apărare etc.

Drepturile politice și social-politice: dreptul la vot; dreptul de a fi ales; libertatea conștiinței; dreptul de asociere; dreptul de petiționare etc.

Drepturile și libertățile social-economice și culturale: dreptul la muncă; dreptul la proprietate; dreptul la un nivel de trai decent; ocrotirea sănătății; dreptul la învățătură etc.

Îndatoriri fundamentale: fidelitate față de țară; respectarea Constituției și a legilor; contribuția la cheltuielile publice (prin taxe, impozite) etc.

Cetățenii unui stat au drepturi și îndatoriri față de societatea în care trăiesc. Aceste îndatoriri reprezintă una dintre condițiile esențiale pentru realizarea drepturilor lor.

Titlul III – Autoritățile publice – stabilește care sunt atribuțiile

și responsabilitățile autorităților publice, raporturile dintre acestea.

Titlul IV – Economia și finanțele publice – enunță principiile care stau la baza organizării economiei românești.

Titlul V – Curtea Constituțională – precizează modul de organizare a Curții Constituționale a cărei principală atribuție este aceea de a verifica și a se pronunța asupra constituționalității legilor.

Titlul VI – Integrarea euroatlantică – stabilește condițiile de aderare a țării noastre la tratatele constitutive ale Uniunii Europene și la Tratatul Atlanticului de Nord.

Titlul VII – Revizuirea Constituției – stabilește cine poate să inițieze revizuirea și în ce constă procedura de revizuire.

Titlul VIII – Dispoziții finale și tranzitorii – sunt stabilite condițiile în care intră în vigoare Constituția.

II. Valori și principii constituționale

Constituția României promovează valori fundamentale ale democrației din perspectivă morală, juridică și politică (libertate, dreptate, egalitate, demnitate, proprietate, muncă).

Valori constituționale:

Principii consacrate de Constituția României:

- **suveranitatea națională** aparține poporului;
- **reprezentativitate** – poporul alege reprezentanții care vor lua decizii în numele său;
- **separația puterilor în stat** – modul în care sunt împărțite puterile în stat;
- **domnia legii** – *Nimeni nu este mai presus de lege* (art. 16, alin. 2);
- **egalitatea în drepturi; eliminarea discriminărilor** de orice natură;
- **pluralism politic** – existența mai multor partide politice;
- **constituționalitatea legilor** – organismul care stabilește respectarea acestui principiu este Curtea Constituțională a României.

Am învățat

1. Redactează un text de 5-10 rânduri, pornind de la următorii termeni: *libertate, lege, Constituție, drepturi*.
2. Identifică în anexa 6, *Constituția României*, de la pagina 79, articolele în care sunt prevăzute attributele statului român.
3. Comentează afirmația:

Validarea Constituției prin referendum național reprezintă cel mai democratic mod de adoptare a legii fundamentale.

Lucrează în echipă

- ✓ Împreună cu colegii tăi de clasă, alege cinci drepturi prevăzute de Constituția României (vezi anexa 6 de la pagina 79) și alcătuiește un set de îndatoriri fundamentale corespunzătoare acestora. Realizează un afiș al drepturilor și îndatoririlor cetățenilor țării noastre.

Sursa foto: ccr.ro

Curtea Constituțională a României

ȘTIAI CĂ?

- În țara noastră, prima Constituție a fost adoptată în anul 1866.
- Există similitudini între actuala Constituție a României și cea din 1923, adoptată după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.
- În fiecare an, pe 8 decembrie, este sărbătorită Ziua Constituției României, proclamată în 1995.
- Rolul de garant al supremației Constituției îl are Curtea Constituțională a României.

DICȚIONAR:

- **referendum** – procesul de consultare directă prin vot a cetățenilor în legătură cu un text de lege sau cu o situație de importanță națională.
- **suveranitate** – putere supremă, independență a unui stat în relațiile internaționale.
- **garant** – (aici) instituție care garantează că legile elaborate respectă întocmai prevederile Constituției.

1.4. Statul democratic. Principii

Știu

I. Principiul pluralismului: dreptul de asociere și partidele politice

Citește textul și răspunde la întrebări.

„Începând cu anul 1947, în România, s-a instaurat treptat un regim totalitar comunist. Partidele politice existente la acea vreme au fost desființate, iar puterea a fost preluată în totalitate de Partidul Comunist Român. Până în anul 1989, acesta a fost singurul partid politic oficial care a activat pe scena politică din România.”

Congresul al X-lea al P.C.R.
(În fața tribunei vechi militanți
ai Partidului Comunist Român)
(6-12 august 1969)

Sursa: [Fotografia #E548]
Fototeca online a comunismului
românesc, (12.01.2024), (3/1969)

Victime ale regimului totalitar comunist din România

Iuliu Maniu (1873-1953),
președinte al Partidului
Național Țărănesc

Constantin I.C. Brătianu
(1866-1950), președinte al
Partidului Național Liberal

- ✓ De ce au fost desființate partidele politice de la acea vreme?
- ✓ Care au fost consecințele acestei schimbări politice?

Vreau să știu

Statul democratic garantează drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor săi. Mai mult decât atât, autoritățile și instituțiile unui stat democratic adoptă măsuri prin care aceste drepturi sunt promovate și respectate.

Pluralismul este o condiție esențială a funcționării unui stat democratic.

Pluralismul se manifestă atunci când este acceptată, respectată și promovată diversitatea ideilor și a opiniilor, și reprezintă expresia **dreptului la asociere**.

Partidele politice reprezintă grupări politice care participă la alegerile electorale cu scopul de a ajunge la conducerea statului. Într-un **stat democratic**, cetățenii aleg, prin intermediul votului, partide și persoane care să le reprezinte interesele politice, economice, socio-culturale.

Orice partid politic are:

- ✓ **o doctrină**, reprezentând suma ideilor și a principiilor politice (de exemplu: liberală, social-democratică, conservatoare);
- ✓ **un statut**, care stabilește structura, scopul și modul de funcționare a partidului;
- ✓ **un program**, care cuprinde ansamblul măsurilor propuse pentru guvernarea țării.

În concordanță cu doctrina sa, partidul își alcătuiește programul politic, cu care se prezintă în fața alegătorilor.

Dacă partidele politice adună un număr de voturi, reprezentând un procent mai mare de 5% din totalul voturilor exprimate, ele intră în componența viitorului Parlament.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- În **România**, legea definește **partidele politice** ca fiind: „**asociații cu caracter politic ale cetățenilor români cu drept de vot, care participă în mod liber la formarea și exercitarea voinței lor politice, îndeplinind o misiune publică garantată de Constituție.**”

(Legea nr. 14/2003, modificată ulterior în 2015 ca urmare a unei decizii a Curții Constituționale).

Lucrează în echipă

- ✓ În echipe de câte 4-5 elevi, realizați un colaj de imagini care să ilustreze etape reprezentative din istoria unui partid politic din țara noastră.
- ✓ Expuneți lucrările în clasă.

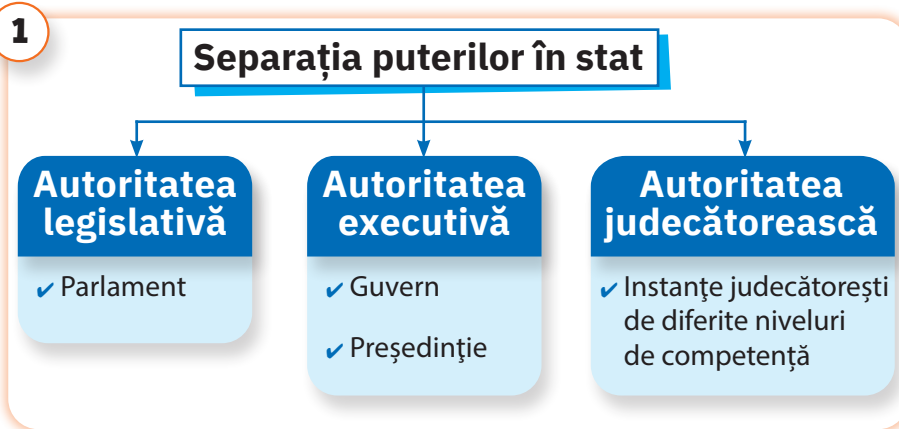
II. Principiul separației puterilor în stat

Pentru a evita abuzul de putere și a asigura libertățile oamenilor, este necesar un cadru în care fiecare autoritate a statului să funcționeze separat. Într-un stat democratic, puterea este distribuită unui număr cât mai mare de instituții și persoane.

Principiul separației puterilor în stat stă la baza organizării unui stat democratic.

Între autoritățile statului se stabilesc atât relații de colaborare, cât și de control reciproc.

Observă în schema 1 separația puterilor în statul român.

Ședință în Parlament

Sursa foto: gov.ro

Ședință de guvern

Sursa foto: iccj.ro

Sală de judecată

- ✓ Principiile pluralismului politic și ale separației puterilor în stat stau la baza funcționării unui stat democratic.

Am învățat

1. Identifică în anexa 6, *Constituția României*, de la pagina 79, articolul care interzice anumitor categorii de persoane să facă parte dintr-un partid politic. Care sunt acestea? Care crezi că a fost motivul pentru care a fost adoptată o astfel de prevedere?
2. În clasa ta, se organizează alegeri pentru desemnarea reprezentantului clasei în Consiliul Școlar al Elevilor. Realizează un discurs prin care să-ți convingi colegii să te voteze. Trebuie să ai în vedere: nevoile voastre de învățare; valorile grupului din care faci parte; interesele colegilor; proiectele în care sunteți implicați.
3. Comentează afirmația de mai jos și precizează consecințele politice ale acesteia:

„Statul sunt eu!”

Ludovic al XIV-lea
(rege al Franței
timp de 72 de ani)

ȘTIAI CĂ?

- Principiul separației puterilor în stat a fost menționat pentru prima dată în România, în Constituția de la 1866.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- Cuvântul **autoritate** face referire la:
 - ✓ putere, dreptul de a emite dispoziții, de a impune ascultare;
 - ✓ organ al puterii de stat, competent să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu.

1.5. Autoritatea legislativă

Știu

- ✓ Pornind de la schema 1, formulează cinci întrebări referitoare la Parlament și adresează-le colegului tău/colegei tale de bancă.
- ✓ Completați-vă reciproc cunoștințele.
- ✓ Notați răspunsurile în caiet.

Vreau să știu

Autoritatea legislativă reprezintă acea **putere a statului** care se ocupă cu **formularea, adoptarea, modificarea și abrogarea legilor**. În România, aceasta este reprezentată de Parlament.

„Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.”
Constituția României, art. 61 (1)

Parlamentul României este bicameral, fiind format din Camera Deputaților și Senat.

Parlamentarii sunt aleși, prin vot universal, secret și liber exprimat, pentru un mandat de patru ani. Numărul deputaților și al senatorilor se stabilește în funcție de numărul de locuitori, și anume un deputat la 73 000 de locuitori și un senator la 168 000 de locuitori. Vârsta minimă la care un cetățean poate candida pentru un loc în Camera Deputaților este de 23 de ani, iar pentru Senat, de 33 de ani.

După alegerea unui nou Parlament, acesta se reunește la convocarea Președintelui României, în cel mult douăzeci de zile de la alegeri.

Cele două Camere ale Parlamentului sunt organizate în comisii (schema 2), care corespund domeniilor vieții sociale și economice.

2

Comisii parlamentare

permanente

- ✓ Comisia pentru sănătate;
- ✓ Comisia pentru învățământ;
- ✓ Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională;
- ✓ Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități etc.

speciale

- ✓ pentru avizarea unor acte complexe;
- ✓ pentru elaborarea unor propuneri legislative.

de anchetă parlamentară

- ✓ pentru clarificarea unor evenimente și stabilirea măsurilor necesare.

Camerele Parlamentului lucrează în ședințe separate, dar și în ședințe comune, în anumite situații, cum ar fi:

- primirea mesajului Președintelui României;
- aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat;
- declararea stării de război;
- aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;
- examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

- numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii.
- Ședințele celor două Camere sunt publice.

Parlamentul adoptă legi, moțiuni și hotărâri.

Legile sunt acte normative care cuprind reguli generale, obligatorii pentru toți cetățenii. Ele reglementează toate domeniile vieții sociale și sunt esențiale pentru funcționarea societății în ansamblul ei. Fiind apărute din necesitatea reglementării unei societăți aflate în permanentă schimbare, legile se schimbă pentru a corespunde cerințelor actuale. Este important ca ele să fie apropiate de interesele populației, să fie clare, corecte și să nu poată fi folosite în mod abuziv. Legile trebuie să fie aplicate în mod egal tuturor cetățenilor.

Nimeni nu este mai presus de lege.

Constituția României, art. 16 (2)

Parlamentul adoptă **legi constituționale** (prin care se revizuieste Constituția), **legi organice** (prin care se reglementează domenii importante) și **legi ordinare** (obișnuite).

Tipul de lege	Numărul de voturi necesare pentru adoptare
lege constituțională	două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere
lege organică	votul majorității membrilor fiecărei Camere
lege ordinară	votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră

Am învățat

1. Deputații și senatorii acordă audiențe cetățenilor în cadrul birourilor parlamentare din circumscripția electorală. Caută, cu ajutorul surselor online, și notează:
 - numele deputatului care te reprezintă;
 - sediul biroului parlamentar;
 - programul de audiențe.
 2. În opinia ta, prin ce se caracterizează o lege bună? Alege dintre afirmațiile de mai jos și argumentează alegerile făcute.
 - Respectă prevederile Constituției.
 - Se aplică în mod egal tuturor cetățenilor.
 - Respectă drepturile omului.
 - Prevede consecințe clare în cazul încălcării ei.
 3. Identifică o problemă cu care te confrunți la nivelul clasei și elaborează o lege menită să o soluționeze.
Supune votului clasei propunerea ta legislativă.
 4. Imaginează-ți o situație în care, timp de o săptămână, toate legile sunt suspendate. Redactează un text, de 5-10 rânduri, pe acest subiect.
- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**

Palatul Parlamentului, București

Reține

- ✓ Ca organ reprezentativ suprem al poporului român, Parlamentul stabilește direcția de dezvoltare a societății în ansamblu, prin intermediul legilor adoptate.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- Inițiativa legislativă aparține:
 - ✓ Guvernului
 - ✓ deputaților
 - ✓ senatorilor
 - ✓ unui număr de cel puțin 100 000 de cetățeni cu drept de vot.

DICȚIONAR:

- **abrogare** – declararea unei legi, a unui decret etc. ca fiind fără valabilitate.
- **mandat** – împuternicirea de a reprezenta o persoană și de a acționa în numele ei.
- **act normativ** – document care hotărăște, stabilește norme, reguli.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- Parlamentarii, întruniți în ședință comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor, situație în care acesta este demis și se reia procedura de formare a unui nou Guvern.

DICȚIONAR:

- moțiune** – inițiativă a unei adunări, în privința unor probleme majore, înaintată spre aprobare Parlamentului.
- a legisla** – a elabora și a adopta o lege; a stabili ceva prin lege.
- moțiune de cenzură** – retragerea încrederii acordate Guvernului la investitură.
- interpelare** – întrebare adresată de obicei în Parlament, de către un deputat, unui ministru, prin care se cere o explicație referitoare la rezolvarea unei chestiuni, a unor acte etc.

- Guvernul se organizează și funcționează în conformitate cu prevederile constituționale, având la bază un program de guvernare acceptat de Parlament.
- Administrația publică este condusă de Guvern.

1.6. Autoritatea executivă

Știu

- ✓ Dă exemple de ministere din cadrul Guvernului României despre care ai auzit din diverse surse.
- ✓ Care sunt, în opinia ta, atribuțiile acestora?

Vreau să știu

Autoritatea executivă este acea **putere a statului** care asigură **realizarea politicii interne și externe** și care exercită **conducerea administrației publice**.

Autoritatea executivă este reprezentată de Guvern.

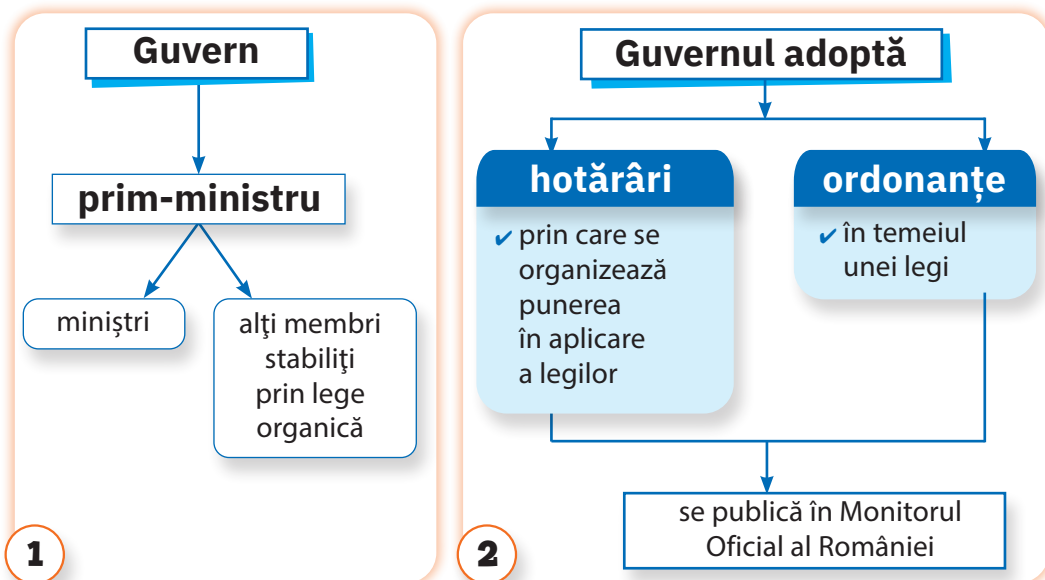
Numărul ministerelor nu este fix. **Prim-ministrul** decide structura **Guvernului** (schema 1) în funcție de nevoile societății din acea perioadă.

Miniștrii coordonează activitatea ministerelor pe care le au în subordine, iar prim-ministrul coordonează activitatea întregului Guvern.

Rolul Guvernului (schema 2) este acela de a pune în aplicare legile și de a asigura funcționarea vieții economice și sociale a țării.

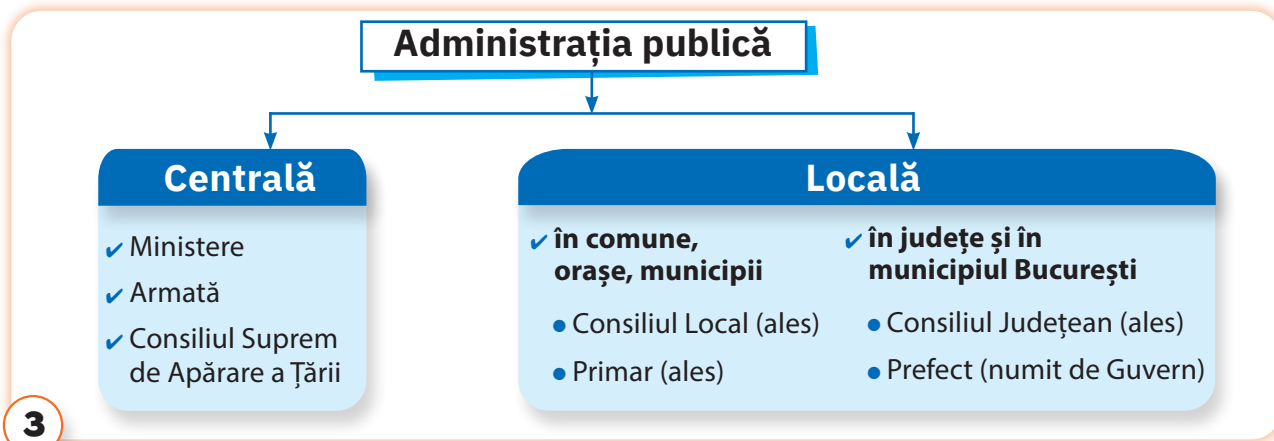
Procedura de investitură a unui nou Guvern, numit și Cabinet, începe prin desemnarea de către Președintele României a unui candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultărilor cu partidul sau coaliția care deține majoritatea locurilor în **Parlament**. Prim-ministrul are zece zile la dispoziție pentru a întocmi lista membrilor Guvernului și a prezenta **programul de guvernare** în fața Parlamentului. În **ședința comună a celor două Camere** sunt dezbătute programul propus și lista Guvernului, iar la final, se acordă încredere cu votul majorității deputaților și senatorilor (**vot de încredere**).

Pe baza acestui vot de încredere acordat de Parlament, Președintele României numește Guvernul, iar miniștrii depun **jurământul** în fața sa. Mandatul Guvernului începe de la data depunerii jurământului.

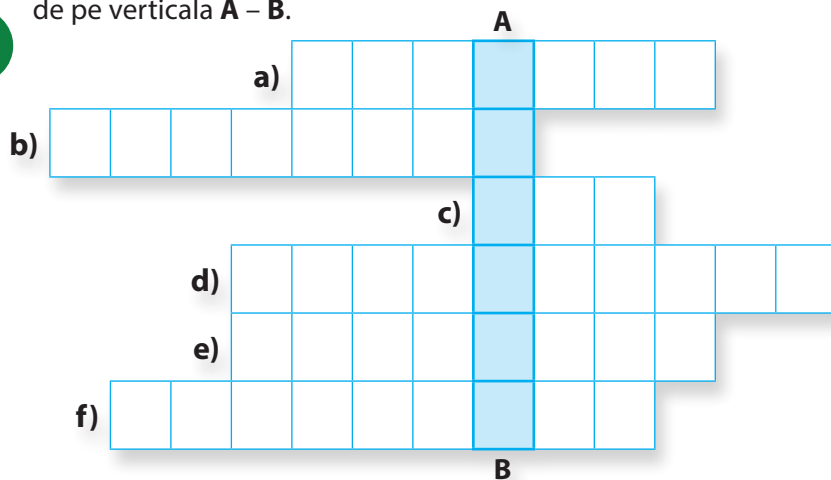
Parlamentul poate aproba sau respinge ordonanțele. Activitatea Guvernului se desfășoară sub **control parlamentar**. Membrii Guvernului sunt obligați să răspundă întrebărilor și interpelărilor formulate de **deputați** și **senatori**.

Administrația publică, condusă de Guvern, este organizată atât la nivel central, cât și la nivel local (schema 3).

Am învățat

1. Transcrie, pe caiet, și rezolvă următorul rebus. Descoperă cuvântul de pe verticala **A – B**.

- a) Plan al Guvernului acceptat de Parlament.
- b) Membru al Guvernului.
- c) Prin care se acordă încrederea Guvernului.
- d) Cel care desemnează prim-ministrul.
- e) Acte prin care se organizează aplicarea legilor.
- f) Acte emise de Guvern în temeiul unei legi.

2. Formulează un punct de vedere personal despre importanța autorității executive într-un regim democratic.

3. Care sunt cele mai importante realizări ale primăriei din comunitatea ta? Ce probleme ale comunității în care locuiești consideri că ar trebui să se afle pe agenda Consiliului Local?

Palatul Victoria, București

Lucrează în echipă

- ✓ Formează, împreună cu colegii tăi de clasă, cinci echipe. Fiecare dintre echipe lucrează în câte un minister: Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Transporturilor. Alcătuiți un plan de activități al ministerului pe o perioadă de doi ani.

Joc de rol

- ✓ Ești primarul ales al localității tale. Colegii tăi alcătuiesc Consiliul Local.
- ✓ Prezintă acestora trei inițiative care să vină în sprijinul tinerilor din comunitatea voastră și formulează argumente astfel încât să primești votul lor.

Tribunalul București

ȘTIAI CĂ?

- În România funcționează 15 curți de apel, fiecare incluzând în sfera sa de competență teritorială 2-4 județe.
- În fiecare județ, precum și în municipiul București, funcționează câte un tribunal în localitatea de reședință a județului.

DICȚIONAR:

- **casație** – autoritate judecătorească supremă care are dreptul să caseze sau să anuleze o sentință pronunțată de organele judecătorești de grad inferior.
- **garant** – persoană sau instituție care dă o garanție.
- **APADOR-CH** – Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki.

1.7. Autoritatea judecătorească

Știu

- ✓ Constituți un complet format din cinci judecători. Trebuie să deliberați asupra corectitudinii măsurii luate de conducerea școlii voastre, de transferare a unui elev cu abateri comportamentale într-o clasă paralelă.
- ✓ Motivați-vă hotărârea.

Vreau să știu

„Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.”

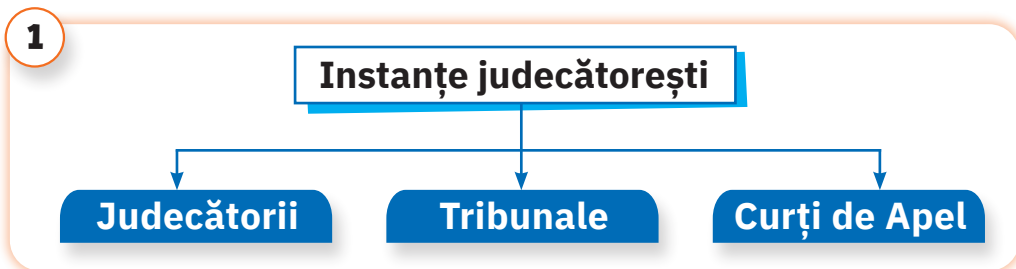
Constituția României, art. 124 (2)

Autoritatea judecătorească reprezintă **puterea statului** care supraveghează aplicarea corectă a legilor.

În conformitate cu dispozițiile Constituției, autoritatea judecătorească este reprezentată în România de Înalta Curte de Casație și Justiție, instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii.

Cea mai înaltă instanță în grad este **Înalta Curte de Casație și Justiție**, al cărei rol este acela de a se asigura că toate celelalte instanțe interpretează și aplică legile într-un mod unitar. Împreună cu acestea, Înalta Curte reprezintă instituțiile prin care se înfăptuiește justiția în România.

- ✓ Observă, în schema 1, care sunt instanțele judecătorești.

Judecătorii sunt independenți și își desfășoară activitatea în ședințe de judecată publice.

- i** **Ministerul Public** apără ordinea de drept, libertățile și drepturile cetățenilor. Procurorii din cadrul Ministerului Public își desfășoară activitatea în cadrul Parchetelor, constituite pe lângă instanțele de judecată.

Procurorii și judecătorii poartă numele de **magistrați**. Ei nu pot ocupa alte funcții, cu excepția celor didactice, din învățământul superior.

- i** **Consiliul Superior al Magistraturii** este garantul independenței justiției. Acesta propune Președintelui României numirea procurorilor și a judecătorilor în funcții și are rol de instanță de judecată în materie disciplinară.

Independența justiției, care presupune ca nicio persoană să nu poată influența deciziile judecătorilor și ale procurorilor, constituie o premisă fundamentală a statului democratic și garanția unei judecăți corecte.

Studiu de caz

Închisă pe nedrept un an și 9 luni, reabilitată 15 ani mai târziu

În februarie 2001, D.T., 43 de ani, a fost acuzată de înșelăciune și arestată preventiv. A stat în arest timp de un an și 9 luni. A fost eliberată în noiembrie 2002, ca urmare a acceptării unui recurs făcut la măsura arestării preventive. Ulterior, cu ajutorul APADOR-CH, s-a plâns la CEDO pentru durata excesivă a arestării și pentru încălcarea dreptului la un proces echitabil. Ea și-a susținut mereu nevinovăția și a cerut audierea mai multor martori, drept ce i-a fost refuzat de toate instanțele. CEDO i-a dat câștig de cauză în 2009, iar în 2010 a început rejudecarea cazului ei.

După o rejudecare care a durat mai bine de patru ani, în martie 2015 instanța a dat decizia finală și definitivă, D.T. fiind găsită nevinovată de faptele pentru care fusese acuzată, arestată și condamnată.

D. T. e o luptătoare, chiar dacă e un nimeni, așa cum îi place ei să spună. O anonimă intrată din greșeală în malaxorul justiției române și îngropată în acte pe care nimeni n-a vrut să le citească la timp.

(Text adaptat. Sursa: www.apador.org/blog - 13 iulie 2015)

- Ce drepturi i-au fost încălcate lui D.T.?
- Ce instituții s-au implicat în caz?
- Cum crezi că pot fi prevenite astfel de situații?

Am învățat

1. Asociază, pe caiet, noțiunile din coloana A cu cele din coloana B.

A	B
Înalta Curte de Casație și Justiție	asigură ordinea de drept.
Ministerul Public	garantează independența justiției.
Consiliul Superior al Magistraturii	înfăptuiește justiția.

2. Transcrie și completează spațiile punctate cu noțiunile corespunzătoare:

- Magistrații sunt numiți de către ____.
- Toate ____ trebuie aplicate într-un mod unitar.
- Deciziile judecătorilor nu pot fi ____ de către alte persoane.
- Curțile de Apel sunt instituții ale ____ judecătorești.

3. Articolul 16, alineatul 2, din Constituția României, prevede:

Nimeni nu este mai presus de lege.

- ✓ Cum comentezi textul acestui articol?

Lucrează în echipă

- ✓ În grupe de câte cinci elevi, realizați o listă a drepturilor de care considerați că trebuie să beneficieze o persoană anchetată de justiție.
- ✓ Prezentați-le în fața clasei.

Judecătoria Câmpulung Muscel

Reține

- ✓ Aplicarea legilor, atribuție aflată în sarcina autorității judecătorești, reprezintă o condiție a funcționării unei societăți democratice.

sursa foto: presidency.ro

Palatul Cotroceni, sediul
Administrației Prezidențiale**Joc de rol**

- ✓ Formați grupe de câte cinci elevi.
- ✓ Desemnați pe unul dintre voi să fie candidat la funcția de președinte.
- ✓ Ceilalți vor forma echipa de campanie electorală.
- ✓ Compuneți un discurs pe care președintele propus îl va prezenta în fața clasei.
- ✓ Supuneți votului întregii clase toate candidaturile.

DICȚIONAR:

- **mediere** – mijlocire a unei înțelegeri între două sau mai multe părți adverse.
- **scrutin** – votare, alegere făcută cu buletine care se introduc într-o urnă.
- **grațiere** – reducere (sau anulare) a unei pedepse printr-un act prezidențial.

1.8. Președintele României**Știu**

- ✓ În echipe de câte 3-4 elevi, citiți jurământul citat mai jos și propuneți unul asemănător pentru șeful clasei voastre.
- ✓ În opinia voastră, care sunt atribuțiile acestuia?

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României.”

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

Constituția României, art. 82 (2)

Vreau să știu

Cea mai înaltă funcție în stat este cea a Președintelui României.

Acesta reprezintă statul român, fiind, potrivit Constituției, cel care garantează independența națională, unitatea și integritatea teritorială a țării.

„Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.”

Constituția României, art. 80 (2)

Candidatul la această funcție, care întrunește peste 50% din voturile alegătorilor în primul tur de **scrutin**, este declarat ales. În cazul în care niciunul dintre candidați nu întrunește majoritatea, se organizează un al doilea tur, la care participă primii doi candidați clasati după numărul de voturi. După al doilea tur de scrutin, este declarat ales cel care obține cel mai mare număr de voturi.

Președintele României este ales pe o perioadă de **cinci ani** și poate ocupa această funcție timp de două mandate.

În timpul mandatului, Președintele nu poate avea alte funcții și nu poate fi membru al unui partid politic.

- ✓ Descoperă în schemele 1 și 2 care sunt principalele atribuții ale Președintelui.

1**Atribuții în politica internă**

numirea Guvernului pe baza votului de încredere al Parlamentului

participarea la ședințele de Guvern în care se dezbate probleme de interes național

desemnarea prim-ministrului

adresarea de mesaje către Parlament privind principalele probleme ale țării

inițierea de referendumuri pe probleme de interes major, după consultarea Parlamentului

2

Atribuții în apărare

- ✓ președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării
- ✓ declararea mobilizării forțelor armate, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului
- ✓ luarea de măsuri de respingere a agresiunii armate îndreptate împotriva României

Atribuții în politica externă

- ✓ încheierea de tratate internaționale în numele României
- ✓ acreditarea reprezentanților diplomatici ai altor state în România

Pentru fapte grave, care încalcă prevederile Constituției, Președintele României poate fi suspendat din funcție de către Parlament, cu votul majorității deputaților și al senatorilor. Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.

Am învățat

1. Întocmește o listă cu zece trăsături morale pe care ar trebui să le aibă Președintele României, în opinia ta.
2. Alege, din lista de mai jos, factorii care crezi că influențează votul cetățenilor pentru un anumit candidat la funcția de Președinte.

- este de naționalitate română;
- are un fizic plăcut;
- este susținut de un partid simpatizat de alegători;
- are un discurs convingător;
- vorbește fluent cel puțin o limbă străină;
- face multe promisiuni electorale;
- are o ținută morală ireproșabilă;
- are experiență politică;
- este cunoscut în străinătate.

3. Asociază noțiunile din coloana **A** cu cele din coloana **B**.

A	B
Politică internă	Președintele încheie tratate internaționale.
Politică externă	Președintele acordă grațieri individuale.
Apărare	Președintele desemnează prim-ministrul.
Alte atribuții	Președintele declară starea de asediu.

Lucrează în echipă

- ✓ Împreună cu colegul tău/colega ta de bancă, documentează-te pe internet dacă, în istoria României de după 1989, s-a pus în aplicare măsura suspendării din funcție a Președintelui.

Cetățean informat

- ✓ Accesează website-ul oficial al Președinției României www.presidency.ro.
- ✓ Consultă Agenda Președintelui sau Comunicatele de Presă din secțiunea Media.
- ✓ Alege un subiect privitor la demersurile Președintelui în politica internă a țării și informează-te.

Reține

- ✓ Președintele îndeplinește cea mai înaltă funcție în statul român, de reprezentare a țării și de asigurare a echilibrului între puterile statului.

1.9. Statul de drept

Știu

- ✓ În care dintre situațiile prezentate în **imaginile A, B, C și D** consideri că sunt respectate drepturile și libertățile cetățenilor?

Vreau să știu

Statul de drept reprezintă un *stat constituțional*, în care guvernarea are la bază legea, iar puterea autorităților este limitată pentru a proteja cetățeanul și a respecta drepturile și libertățile acestuia. (schema 1)

1

Stat de drept

Stat

- ✓ organizație
- ✓ ansamblu de instituții
- ✓ putere suverană

Drept

- ✓ reguli și norme juridice
- ✓ sistem de reglementare

Libertatea, dreptatea, egalitatea sunt valori ale societății democratice.

Libertatea, dreptatea și egalitatea au reprezentat idealuri la care oamenii au aspirat și pentru care au luptat. Astăzi, ele sunt valori ale societății în care trăim, o societate despre care se poate afirma că se află pe drumul democrației. Chiar și așa, este nevoie ca legile, autoritățile și cetățenii să vegheze permanent la respectarea acestor valori și a principiilor **statului de drept**.

Pentru a nu deveni mijloace de dominație și de constrângere a celor slabi, LIBERTATEA, DREPTATEA ȘI EGALITATEA trebuie apărate atât de către legile statului, cât și de către conducătorii lui aleși prin vot liber.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- Cuvântul „drept”, folosit cu sens juridic, face trimitere la cuvântul *iustus*, din limba latină, care însemna *conform cu dreptul, cu lege; drept, just, legitim*.
- Caută cuvântul „drept” în Dicționarul explicativ al limbii române și notează câteva dintre sensurile acestuia.

Cetățean informat

- ✓ Studiază art. 30, cap. II, titlul II din Constituția României (pag. 79) și formulează o opinie despre consecințele încălcării dreptului la libera exprimare.

Lucrează în echipă

- ✓ În echipă, alături de trei colegi de clasă, discută despre valorile și principiile care stau la baza organizării vieții într-o societate democratică.
- ✓ Comparați ideile voastre cu cele ale colegilor. Ce observați?

B

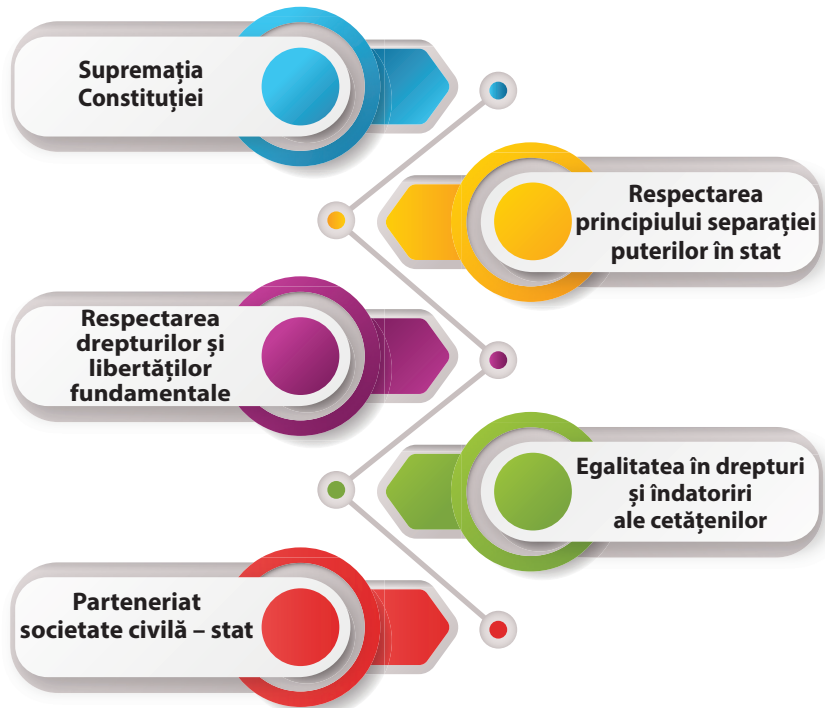
C

D

Principii ale statului de drept

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)

ȘTIAI CĂ?

- Încă din secolul al XVIII-lea, iluministul francez **Montesquieu** a remarcat faptul că separația puterilor în stat poate să conducă la un echilibru în privința exercitării puterii, diminuându-se astfel posibilitatea ca cetățenii să suporte abuzuri din partea statului și a reprezentanților acestuia.
- Libertatea, dreptatea și egalitatea sunt valori ale societății democratice.

Am învățat

1. Alege răspunsurile corecte pentru a completa enunțul:
În statul de drept _____.
 - a) drepturile cetățenilor sunt respectate.
 - b) puterile statului sunt independente.
 - c) cetățenii nu au îndatoriri.
 - d) Constituția este cea mai importantă lege.
 - e) conducătorii sunt aleși prin vot liber.
2. Imaginează-ți o societate în care valori precum libertatea, dreptatea și egalitatea nu ar conta pentru autorități și pentru cetățeni. Care ar fi consecințele asupra viitorului acestei societăți?
3. Care crezi că sunt avantajele regimului democratic? Dar dezavantajele?

Dezbateri

- ✓ Formați două echipe: Cercul de discuție și Grupul de observatori. Ambele echipe primesc următoarea informație: „Statele membre ale Uniunii Europene care nu respectă valorile democrației și principiul statului de drept riscă să nu mai beneficieze de fonduri europene.” (Sursă știre: www.bursa.ro – 18 ianuarie 2019).
- ✓ Timp de 10 minute elevii din Cercul de discuție vor dezbate informația, aducând diferite argumente și prezentându-și opiniile asupra problemei. Grupul de observatori va nota argumentele, va lua în considerare modul de formulare a acestora, coerența ideilor, atitudinea vorbitorilor în timpul dialogului. După expirarea timpului, se face schimb de roluri, continuând dezbateri prin preluarea sau respingerea unor argumente prezentate anterior. La final, sunt analizate rezultatele dezbaterii și sunt reținute cele mai solide argumente, care vor reflecta opinia clasei.

Reține

- ✓ Oamenii au nevoie să trăiască în libertate. De aceea, statul de drept garantează și promovează drepturile și libertățile personale, în limitele legii.

Drepturile omului

- ✓ sunt prevăzute în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului
- ✓ sunt universale și egale
- ✓ fac referire la respectarea demnității ființei umane.

Drepturi civile

- ✓ dreptul la viață
- ✓ dreptul la libertate și securitate personală
- ✓ dreptul la demnitate
- ✓ libertatea de gândire
- ✓ libertatea de exprimare
- ✓ dreptul la apărare și la o judecată corectă

Drepturi politice

- ✓ dreptul de a alege
- ✓ dreptul de a fi ales

Drepturi sociale

- ✓ dreptul la educație
- ✓ dreptul la sănătate

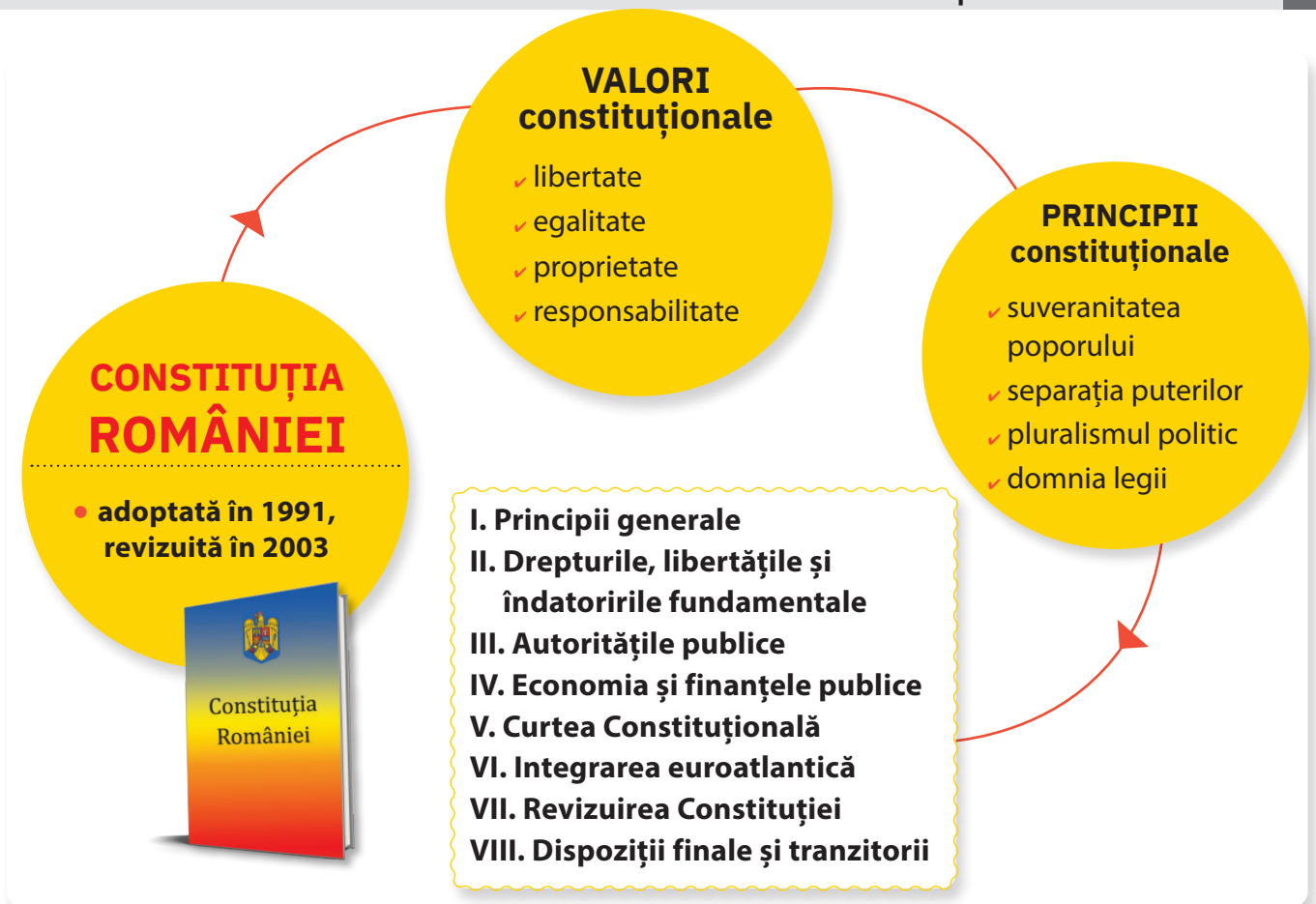
Drepturi economice

- ✓ dreptul la muncă
- ✓ dreptul la plata muncii

Drepturi culturale

- ✓ dreptul de a participa la viața culturală

Autoritate legislativă

✓ Parlament

- elaborarea legilor

Autoritate executivă

✓ Guvernul ✓ Președinția

- punerea în aplicare a legilor
- reprezentarea statului român

Autoritate judecătorească

✓ Instanțele judecătorești

- vegherea asupra aplicării corecte a legilor

AUTORITATEA STATULUI

(puterea)

I. Transcrie și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare:

- Președintele României este ales pe o perioadă de ____ ani.
- Gvernul este condus de către ____.
- Existența mai multor partide politice este o expresie a ____.
- ____ omului sunt universale.

2 puncte (4 × 0,5 p)

II. Alege răspunsurile corecte și transcrie-le pe caiet.

Constituția României prevede:

- drepturile fundamentale ale cetățenilor.
- îndatoririle fundamentale ale cetățenilor.
- programul de guvernare.
- autoritățile statului.
- numele Președintelui.
- modul în care poate fi revizuită.

2 puncte (4 × 0,5 p)

III. Exprimă-ți opinia în legătură cu citatul de mai jos, formulând două argumente care să o susțină.

„Democrația este cel mai bun sistem politic dintre cele pe care omenirea le-a inventat până acum”.

Winston Churchill

2 puncte (2 × 1 p)

IV. Elaborează un text de 5-10 rânduri despre autoritățile statului român.

În redactarea lui, vei avea în vedere:

- enumerarea acestora;
- instituțiile care le reprezintă;
- principalele atribuții ale autorităților.

0,75 puncte (3 × 0,25 p)

0,75 puncte (3 × 0,25 p)

1,5 puncte (3 × 0,5 p)

- ✓ Transcrie pe o coală Fișa de observare a comportamentului de la pagina 73.
- ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
- ✓ Atașează fișa la portofoliul tău de învățare.

Autoevaluare

1-3 puncte
învăț lecțiile

☐

4-6 puncte
recapitulez informațiile

☐

7-9 puncte
recitesc informațiile

☐

10 puncte
mă felicit

☐

Oficiu: 1 punct
Total: 10 puncte

Raportul cetățeni – autorități

2

CAPITOLUL

Drepturi și responsabilități cetățenești în societatea democratică

- 2.1.** Domnia legii și
puterea cetățenilor
- 2.2.** Cetățenia activă.
Participarea cetățenilor la
luarea deciziilor publice și la
controlul aplicării acestora.

Descoperă sugestii de **proiecte educaționale** în Capitolul 3

2.1. Domnia legii și puterea cetățenilor

2.1.1. Procesul de elaborare a legilor.

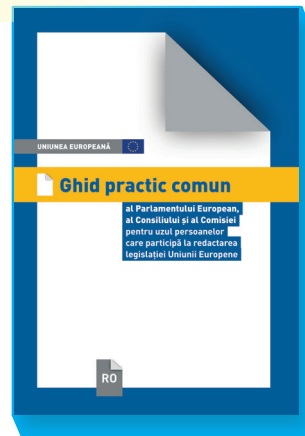
Participarea cetățenilor la elaborarea legislației

Știu

- 1.1. Redactarea unui act juridic trebuie să fie: clară, ușor de înțeles; simplă, concisă, fără elemente inutile; precisă.
- 1.2. Redactarea trebuie să aibă în vedere: egalitatea cetățenilor în fața legii, prin care se înțelege că legea trebuie să fie accesibilă tuturor și înțeleasă de toți.
- 1.3. O redactare corectă din punct de vedere gramatical și care respectă regulile de punctuație facilitează buna înțelegere a textului în limba de redactare.

(Ghid practic comun al Parlamentului European, al Consiliului și al Comisiei pentru uzul persoanelor care participă la redactarea legislației Uniunii Europene)

- ✓ Analizează cele trei principii desprinse din ghidul redactării actelor juridice. Folosește aceste principii ca repere pentru a concepe trei norme privind comportamentele adecvate în școala ta.

Vreau să știu

Potrivit Articolului 74 (1) din Constituția României, inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau cetățenilor cu drept de vot (cel puțin 100 000).

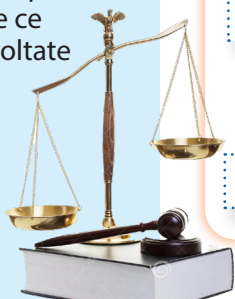
Etapele procesului de **elaborare a legilor** sunt:

- 1. Depunerea inițiativei legislative** – inițiativele legislative pot aparține Guvernului, senatorilor, deputaților sau cetățenilor.
- 2. Informarea publicului** – prin anunț, în presa centrală sau locală. Anunțul va cuprinde textul complet al proiectului actului respectiv, precum și modalitatea prin care cei interesați pot trimite, în scris, propuneri și sugestii cu privire la acesta.
- 3. Consultarea publică** – cetățenii reacționează transmițând observațiile și opiniile lor privind inițiativa legislativă.
- 4. Participarea activă a cetățenilor** la luarea deciziilor, printr-un dialog permanent între parteneri: cetățeni – autorități publice.
- 5. Promulgarea legii** de către Președintele României.
- 6. Publicarea legii** în Monitorul Oficial.

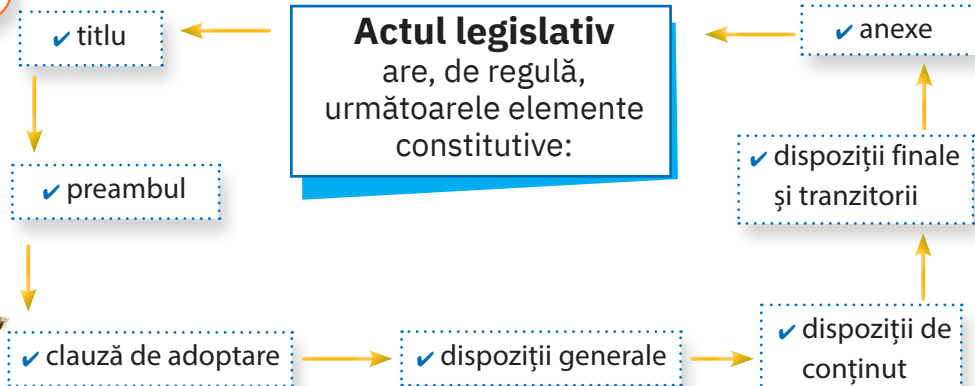
Structura unui act legislativ trebuie să fie accesibilă modului de gândire și a capacității de înțelegere a cetățenilor simpli. (schema 1)

DICTIONAR:

- **preambul** – parte introductivă a unui text în care sunt expuse pe scurt ideile ce vor fi dezvoltate ulterior.

1

Legea privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative este **Legea nr. 24 din 27 martie 2000**, Articolul 6 (3): „Proiectele de acte normative se supun spre adoptare însoțite de o expunere de motive, o notă de fundamentare sau un referat de aprobare, precum și de un studiu de impact, după caz.”

Cetățean informat

”Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.”

Constituția României, 74 (1)

✓ Formulați două argumente în sprijinul regulii enunțate mai sus.

Studiu de caz

”Întrucât au atins pragul de susținători pentru o inițiativă legislativă cetățenească, în satul Coloniști, județul Constanța, cetățenii au reușit să înlocuiască în lista de investiții a Consiliului Local un proiect de pus borduri în sat cu construcția unei școli și a unui complex de agrement sportiv.”

(Sursa: Mangalia News – februarie 2019)

- Ce motive stau la baza inițiativei cetățenilor din reportajul prezentat pe site-ul www.mangalianews.ro?
- Cunoști și alte inițiative legislative cetățenești? Care au fost motivele inițierii lor?

Am învățat

1. Gândește-te la o inițiativă legislativă care, dacă s-ar concretiza, ar putea contribui la soluționarea unei probleme din comunitatea ta. Expune motivele într-o manieră adecvată.

Poți face referire la teme precum:

- ✓ prevenirea și combaterea violenței;
- ✓ incluziunea socială și educațională;
- ✓ protecția mediului înconjurător;
- ✓ protejarea patrimoniului cultural;
- ✓ influențarea deciziilor/politicilor publice locale în diferite domenii;

Reține

2. Redactează un text de 10-15 rânduri în care să argumentezi care este, în opinia ta, diferența între domnia legii și domnia prin lege.
 3. Realizează un mic dicționar cu termeni-cheie din domeniul legislativ și juridic.
- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**
- ✓ Cetățenii își pot manifesta dreptul la inițiativă legislativă dacă adună cel puțin 100 000 de semnături de la persoane cu drept de vot, participând astfel la procesul de elaborare a legilor.

2.1.2. Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor. Limite ale libertății

Știu

✓ Analizează prevederile legislative de mai jos și argumentează necesitatea acestora.

„Pietonii sunt obligați să se deplaseze numai pe trotuar, iar în lipsa acestuia, pe acostamentul din partea stângă a drumului, în direcția lor de mers. Când și acostamentul lipsește, pietonii sunt obligați să circule cât mai aproape de marginea din partea stângă a părții carosabile, în direcția lor de mers.

(extras din Codul rutier – Art. 72 (1))

Pentru asigurarea climatului de ordine și liniște publică necesar desfășurării normale a activității economice și social-culturale și promovarea unor relații civilizate în viața cotidiană, cetățenii sunt obligați să aibă un comportament civic, moral și responsabil, în spiritul legilor țării și al normelor de conviețuire socială.

(extras din Legea ordinii și liniștii publice)

Vreau să știu

Omul este o ființă socială, iar drepturile și libertățile sale depind de respectarea limitelor stabilite prin norme și legi.

Drepturile și libertățile cetățenilor și respectarea legilor

Deși nu sunt întotdeauna ușor de înțeles, legile au fost create, în special în societățile democratice, cu scopul de a menține ordinea și de a apăra **drepturile și libertățile cetățenești**.

Prin urmare, se poate spune că există o serie de comportamente neacceptate din punct de vedere social, despre care aflăm încă din copilărie, cu scopul de a învăța să respectăm atât **normele de conduită**, cât și **normele juridice**.

Demnitatea umană reprezintă o valoare care, transpusă în legi și apărută de acestea, va face posibilă siguranța fiecărui cetățean și afirmarea individualității sale în mod real.

În societate, respectul pentru **lege** are la bază **educația** din familie, **învățătura** primită în școală, dar și o serie de **consecințe** care pot apărea în cazul ignorării sau încălcării normelor juridice.

În procesul devenirii sale, omul învață să respecte legea:

✓ prin imitație;

✓ prin ascultare;

✓ prin experiență practică;

✓ prin observare.

Omul este încurajat să respecte legea prin recompense și sancționat, prin pedepse, pentru nerespectarea ei.

- ✓ **Recompensele** se acordă sub forma unor distincții persoanelor care se remarcă prin fapte bune și merite deosebite.
- ✓ **Pedepsele** reprezintă **consecințe ale nerespectării legilor**: amenzi, restricții, interdicții, muncă în folosul comunității, confiscarea de bunuri, privare de libertate.

Lucrează în echipă

- ✓ În grupuri de 5-6 elevi, exemplificați trei situații de nerespectare a regulamentului școlar, prin care au fost încălcate drepturile altor elevi. Completați un tabel după modelul alăturat. La final, prezentați în fața clasei rezultatele activității voastre.
- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**

Situația	Drepturi încălcate
Agresivitate fizică	Dreptul la securitatea personală
	Dreptul la protecție împotriva violenței

Limite ale libertății

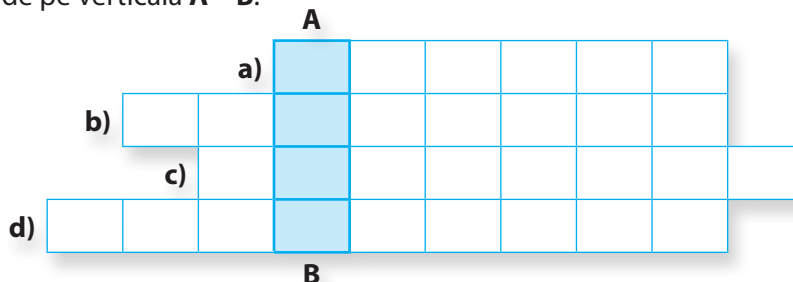
În ceea ce privește **limitele libertății** individuale, este de preferat ca înainte de a se raporta la norme și legi, omul să reușească să își controleze comportamentele, astfel încât să nu încalce drepturile celorlalți. Această formă de libertate personală se numește autocontrol.

În cazul în care sunt încălcate drepturile altei persoane, statul, prin instituțiile sale, intervine pentru **limitarea libertății** celui vinovat.

- ✓ Care sunt limitele libertății pe care tu le-ai întâlnit în familie? Dar în școală?
- ✓ De ce crezi că este nevoie de acestea?

Am învățat

1. Transcrie, pe caiet, și rezolvă următorul rebus. Descoperă cuvântul de pe verticala **A – B**.

- a) Se impun pentru respectarea libertății celui alt.
- b) Depind de respectarea legilor.
- c) Nesocotirea legilor.
- d) Acțiuni după propria voință.

2. Comentează afirmația:

Ceea ce facem când nu ne vede nimeni reprezintă, în fapt, nivelul nostru de educație și conștiință morală.

- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**

ȘTIAI CĂ?

- În **Singapore** este interzis prin lege să comercializezi guma de mestecat.

DICȚIONAR:

- **privare de libertate** – măsură pe care organele judiciare competente o pot lua, în condițiile prevăzute de lege, împotriva unei persoane cu privire la care există probe sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută și pedepsită de lege.

Reține

- ✓ Asigurarea drepturilor și libertăților presupune respectarea legilor de către toți cetățenii.

2.1.3. Justiția ca instituție de apărare și de îndeplinire a dreptății. Egalitatea în fața legii și accesul la justiție al cetățenilor

Știu

- ✓ Citește povestea lui Themis și răspunde la întrebări:

” Themis este o zeiță foarte înzestrată din mitologia greacă. Ea este fiica zeităților Uranus și Gaia, adică fiica cerului și a pământului. Numele său înseamnă legea naturii, iar în Olimp ea este recunoscută pentru grija ei față de ordinea divină, obiceiuri și dreptate, dar și pentru darul profeției.

Themis este astăzi simbolul justiției și al dreptății. Statuia sa ne înfățișează o femeie legată la ochi cu o eșarfă și care ține în mâna dreaptă o balanță, iar în mâna stângă o sabie cu două tăișuri. “

- ✓ Ce crezi că simbolizează faptul că Themis este legată la ochi? Dar balanța și sabia?
- ✓ Ce mesaj ar transmite Themis oamenilor din prezent?

Vreau să știu

Deși simbolul său este o zeiță, justiția este îndeplinită de către oameni, prin aplicarea legilor elaborate tot de către aceștia. Acest fapt face ca misiunea ei să fie uneori dificilă, pentru că oamenii sunt supuși greșelii.

Justiția este instituția de apărare și de îndeplinire a dreptății.

Palatul de Justiție din București

JUSTIȚIA – instituția de îndeplinire și de apărare a dreptății

✓ Presupune:

- dreptate, echitate;
- ansamblu de legi;
- judecarea faptelor ilegale;
- stabilirea pedepselor.

✓ Se realizează prin:

- instanțele judecătorești de grade diferite din țara noastră.

Justiția

- ✓ menține ordinea;
- ✓ apără dreptatea;
- ✓ corectează nedreptatea.

Funcțiile legilor (norme de drept)

✓ Previn și elimină abuzurile de orice natură.	✓ Protejează drepturile și libertățile fundamentale ale oamenilor.	✓ Prevăd pedepse pentru încălcarea lor.

Principii fundamentale ale justiției în țara noastră:

- ✓ **Independența justiției** este condiționată de existența statului de drept și are la bază principiul separației puterilor în stat.
- ✓ **Imparțialitatea justiției** – conform Constituției, **judecătorii** se supun doar legii. Ei sunt **inamovibili** și asigură ordinea prin deciziile pe care le pronunță.
- ✓ **Prezumția de nevinovăție** – este esențială pentru aflarea adevărului. Astfel, o persoană cercetată penal este considerată nevinovată până la dovedirea faptelor sale.
- ✓ **Dreptul la apărare** – este un drept constituțional și constă în administrarea de probe în interesul celui acuzat. Statul garantează un apărător (avocat) din oficiu pentru oamenii care nu își pot plăti apărarea.
- ✓ **Caracterul public al ședințelor de judecată** – orice persoană poate asista la procese.
- ✓ **Obligativitatea motivării** hotărârilor judecătorești.
- ✓ **Egalitatea părților** în fața legii.
- ✓ **Liber acces la justiție**, garantat tuturor oamenilor.

Drept = sistem al legilor

Principiul egalității în fața legii prevede ca toți oamenii să respecte și să fie judecați în baza acelorași legi fără diferențe legate de naționalitate, culoare, etnie, statut social, religie etc. Conform acestui principiu, legea trebuie să garanteze neprivilegierea sau **nediscriminarea** de către autorități a niciunui individ sau grup de indivizi.

În ceea ce privește **accesul liber la justiție** , acesta este garantat prin Constituția României. Astfel, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

Legile sunt cuprinse în coduri: **codul de drept civil** și **codul de drept penal** :

Drept civil

- ▶ **Legile** au în vedere conflictele dintre persoane.
- ▶ **Acuzația** este adusă de către o altă persoană (reclamant).
- ▶ **Părți în proces:** reclamant, pârât, avocat, martori, judecător.
- ▶ **Pedeapsa** este, de regulă, materială.

Drept penal

- ▶ **Legile** privesc infracționalitatea.
- ▶ **Acuzația** este adusă de un procuror, ca reprezentant al statului.
- ▶ **Părți în proces:** acuzat (inculpat), procuror, avocatul apărării, martori, judecători.
- ▶ **Pedeapsa** poate fi:
 - ✓ privare de libertate;
 - ✓ muncă în folosul comunicății;
 - ✓ restricționarea unor anumite drepturi.

Am învățat

1. Exprimă-ți în scris opinia cu privire la afirmația de mai jos. Argumentează.

Înfăptuirea justiției prin aplicarea legii nu trebuie să țină seama de circumstanțele în care este săvârșită fapta.

2. Comentează extrasul din Articolul 7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului: „Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nicio deosebire, dreptul la o egală protecție a legii.”

Reține

- ✓ Dreptatea se înfăptuiește prin intermediul justiției.
- ✓ Toți cetățenii sunt egali în fața legii.

Joc de rol

- ✓ Ești avocatul din oficiu al unei persoane acuzate de crearea și utilizarea unui cont fals pe o rețea de socializare. Construiește apărarea ținând cont că acesta este la prima faptă ilegală. Prezintă în fața instanței.

ȘTIAI CĂ?

- O hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă are autoritate de lucru judecat, ceea ce înseamnă că aceleași părți nu se pot judeca de două ori pentru același obiect.

Curtea Internațională de Justiție. Sala de judecată

DICȚIONAR:

- **ilicit** – interzis de lege.
- **circumstanță** – împrejurare (particulară) care însoțește o întâmplare, un fapt, o acțiune sau un fenomen.
- **inamovibil** – care nu poate fi destituit, revocat sau înlocuit.

2.1.4. Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă

Știu

Studiu de caz

✓ Citește următorul text preluat din mass-media și răspunde la întrebări:

”Polițiștii Secției 8 Poliție Rurală Iana, din cadrul Poliției Municipiului Bârlad, au reținut doi minori, în vârstă de 17, respectiv 16 ani, din comuna Iana, județul Vaslui, bănuți de comiterea infracțiunilor de lovire sau alte violențe, tulburarea ordinii și liniștii publice, amenințare și portul sau folosirea de obiecte periculoase.

Polițiștii Secției 8 Poliție Rurală Iana, din cadrul Poliției Municipiului Bârlad, au documentat și probat activitatea infracțională a doi minori, din Iana [...]”

Sursa: Doi infractori minori, reținuți de polițiștii din Iana (Puls24).

Disponibil la <https://puls24.ro/doi-infractori-minori-retinuti-de-politistii-din-iana/> [accesat pe 07.02.2024]

✓ Ce infracțiuni au comis cei doi adolescenți?

✓ Care consideri că ar putea fi consecințele nerespectării legilor pentru cei doi minori?

Vreau să știu

Copilul devine parte a **procesului judiciar**, în situația în care este urmărit pentru săvârșirea unor **infracțiuni**, sau a procedurilor judiciare, în calitate de **victimă** sau de **martor**.

În oricare dintre aceste ipostaze, copilul beneficiază de toate drepturile omului, precum și de drepturi suplimentare.

Drepturile copilului în proces:

- ✓ dreptul la apărare;
- ✓ dreptul la o cale de atac eficientă;
- ✓ dreptul la respectarea deplină a vieții private;
- ✓ prezumția de nevinovăție;
- ✓ dreptul la un proces echitabil;
- ✓ dreptul de a fi asistat de părinți.

Totalitatea actelor infracționale comise de persoanele sub 18 ani poartă numele de delincvență juvenilă.

Principalele cauze ale apariției **delincvenței juvenile** sunt:

- lipsa supravegherii părinților;
- anturajul;
- familiile dezorganizate;
- consumul de substanțe interzise;
- sărăcia;
- bolile psihice;
- abandonul școlar;
- factori individuali precum: auto-control scăzut, agresivitate etc.
- influența infractorilor majori;

Includerea în programe sociale și educaționale a copiilor din grupurile de risc contribuie la diminuarea cauzelor care favorizează delincvența juvenilă.

În cazul minorilor, obiectivele principale ale justiției nu sunt condamnarea și lipsirea acestora de libertate, ci integrarea socială, educația și prevenirea recidivei, respectându-se astfel interesul superior al copilului.

- ✓ Observă în schema de mai jos care sunt **consecințele nerespectării legilor de către minori**.

Care privează copilul de libertate (pentru fapte grave)

- ✓ internarea într-un centru educativ
- ✓ internarea într-un centru de detenție

Care privează copilul de libertate (pentru fapte mai puțin grave)

- ✓ stagiul de formare civică
- ✓ supraveghere
- ✓ consemnare la sfârșit de săptămână
- ✓ asistare zilnică

Lucrează în echipă

- ✓ În grupuri de câte 5-6 elevi, întocmiți o listă de soluții pentru reducerea delincvenței juvenile. Alegeți un reprezentant care să prezinte soluțiile voastre întregii clase.
- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**

Am învățat

1. Completează enunțurile cu noțiunile corespunzătoare.

a) Copilul aflat în proces judiciar beneficiază de ____ ca și adulții, chiar de unele în plus.

b) Abandonul școlar poate fi o ____ a delincvenței juvenile. Justiția urmărește respectarea ____ superior al copilului.

2. Redactează un text de 5-10 rânduri în care să folosești termenii: *justiție, proces, copil, delincvență, educație*.

- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- Art. 113 Cod Penal
Limitele răspunderii penale
 - (2) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal.
 - (3) Minorul care are vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ.
 - (4) Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii.
- (Discernământul este aptitudinea minorului de a-și da seama de caracterul antisocial al faptei sale).

DICȚIONAR:

- **săvârșire** – înfăptuire, realizare.
- **a priva** – a împiedica pe cineva să se bucure de un avantaj, de un drept care i se cuvine, de ceva necesar.
- **recidivă** – săvârșire de către o persoană, în anumite condiții, a unei noi infracțiuni pentru care legea penală prevede pedepse cu privare de libertate.

Reține

- ✓ Într-o societate democratică, drepturile copilului sunt respectate în procesul judiciar.

Cine poate avea inițiativă legislativă?

✓ Deputații

✓ Guvernul

✓ Senatorii

Sursa foto: gov.ro

✓ 100 000 de cetățeni cu drept de vot, din cel puțin un sfert din județele țării, minimum 5 000 de semnături din fiecare județ, respectiv municipiul București

Drepturile și libertățile cetățenești sunt înscrise în legi.

Constituția României prevede:

- ♦ 31 de **drepturi**;
- ♦ 4 **îndatoriri** fundamentale.

JUSTIȚIA

**Mentine ordinea
în societate**

**Apără și înfăptuiește
dreptatea**

**Corectează
nedreptatea**

**Asigură egalitate
în fața legii**

**Asigură acces liber
la actul de justiție**

Delincvența juvenilă

- ▶ actele infracționale săvârșite de minori.

Integrarea socială, educația și prevenirea recidivei

- ▶ obiective principale ale justiției în cazul minorilor.

Copilul care:

- ▶ săvârșește infracțiuni devine parte a procesului judiciar.
- ▶ este victimă/martor al unei infracțiuni devine parte a procedurilor judiciare.

I. Transcrie și notează în dreptul următoarelor afirmații **A** (adevărat) sau **F** (fals).

- a) Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin trei sferturi din județele țării.
- b) Drepturile fundamentale privesc protejarea vieții, libertății și a personalității oamenilor.
- c) Există o relație directă între drepturi și îndatoriri.
- d) Avocatul din oficiu este desemnat să reprezinte doar persoanele implicate într-un proces civil.

2 puncte (4 × 0,5 p)

II. Transcrie și completează enunțurile astfel încât să aibă valoare de adevăr.

1. Justiția se realizează prin _____.
 - a) comisiile parlamentare.
 - b) autoritățile publice locale.
 - c) instanțele judecătorești.
2. Justiția _____.
 - a) menține ordinea în instanțele judecătorești.
 - b) apără dreptatea fiecărui individ și corectează nedreptatea.
 - c) adoptă măsuri legislative cu caracter juridic.
3. Delincvența juvenilă se referă la _____.
 - a) actele infracționale comise de judecători.
 - b) pedepsele aplicate tinerilor infractori.
 - c) actele infracționale comise de un minor.
4. Poate răspunde penal, minorul care a împlinit vârsta de _____.
 - a) 12 ani.
 - b) 16 ani.
 - c) 18 ani.

2 puncte (4 × 0,5 p)

III. Copiază tabelul și scrie trei cauze ale delincvenței juvenile. Propune pentru fiecare dintre acestea câte o măsură de combatere.

Cauze ale delincvenței juvenile	Măsuri pentru combaterea delincvenței juvenile

1,5 puncte cauze (3 × 0,5 p)

1,5 puncte măsuri (3 × 0,5 p)

IV. Elaborează un text de 10-15 rânduri în care să îți exprimi, cu argumente, opinia în legătură cu afirmația filosofului englez John Stuart Mill.

Libertatea mea se termină acolo unde începe libertatea celui alt.

▶ Vei avea în vedere utilizarea conceptelor: *libertate, drepturi, respect, abuz, îndatoriri*.

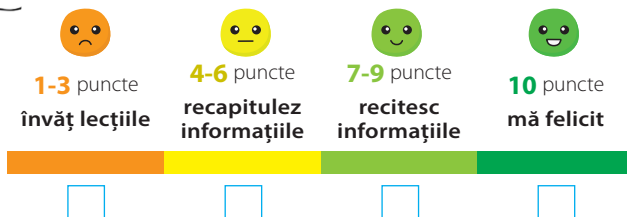
- ✓ Transcrie pe o coală Fișa de observare a comportamentului de la pagina 73.
- ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
- ✓ Atașează fișa la portofoliul tău de învățare.

1,5 puncte (5 × 0,3 p)
– utilizarea conceptelor

0,5 puncte – respectarea
cerinței și coerența exprimării

Autoevaluare

Oficiu: 1 punct
Total: 10 puncte

2.2. Cetățenia activă.

**Participarea cetățenilor
la luarea deciziilor
publice și la controlul
aplicării acestora**

2.2. Cetățenia activă

2.2.1. Implicarea civică în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe

Știu

✓ În perechi, exprimați-vă opinia cu privire la afirmația de mai jos:

„Democrația înseamnă guvernarea oamenilor de către oameni pentru oameni.”

Abraham Lincoln

Vreau să știu

Democrația reprezintă un sistem de guvernare care presupune participarea cetățenilor (directă sau mijlocită) la conducerea statului.

Democrația – sistem de guvernare

✓ Directă (pură)

Cetățenii participă nemijlocit la luarea deciziilor de interes public.

• Ateniană:

- ▶ A apărut în secolul al VI-lea î.H.
- ▶ A devenit foarte puternică în vremea lui Pericle (sec. al V-lea î.H.).
- ▶ Cetatea era condusă de un consiliu (500 de membri aleși anual), Adunarea poporului (care reunea toți cetățenii) și de judecători.
- ▶ A funcționat două sute de ani.

• Modernă:

- ▶ Păstrează **elemente din democrația directă ateniană**.
- ▶ Este limitată la câteva direcții de acțiune:
 - alegeri prezidențiale prin vot universal;
 - referendum;
 - inițiativă.

✓ Reprezentativă

- A apărut în Anglia, în secolul al XVII-lea.
- Poporul delegă sarcina reprezentării lui și a intereselor sale unor oameni aleși prin vot.
- Puterea poporului este încredințată Parlamentului pe o perioadă determinată.

Agora – piață publică din Grecia antică, în care se aflau instituțiile statului și unde se întâlneau cetățenii pentru discuții.

Pericle – conducător al Atenei între 443 și 429 î.H., timp în care a inițiat numeroase reforme democratice care au transformat cetatea într-un centru politic, cultural și economic al lumii grecești.

Democrația directă a fost posibilă într-o vreme în care numărul cetățenilor era mic. Odată cu creșterea demografică (dezvoltarea comunităților umane), locul democrației directe a fost luat de democrația reprezentativă. Astăzi, în regimurile democratice, toți cetățenii au drepturi egale, dar statele au milioane de locuitori, fapt care impune alegerea unor reprezentanți ai poporului în funcții publice.

Cetățeanul este mai mult decât un simplu locuitor. Trăiește conștient de rolul său în viața comunității și participă activ la luarea deciziilor și la promovarea acțiunilor care îmbunătățesc viața acesteia.

Forme de implicare civică

exercitarea drepturilor

- ✓ dezbate problemele comunității, susține o cauză;
- ✓ depune reclamații, cereri sau sesizări către autorități (petiții);
- ✓ se află în dialog cu instituțiile statului;
- ✓ votează.

asumarea responsabilităților

- ✓ se informează permanent;
- ✓ sprijină diferite cauze prin activități de voluntariat;
- ✓ își achită taxele și impozitele;
- ✓ candidează la funcții de conducere în comunitate;
- ✓ votează.

Reține

- ✓ „Principală forță a democrației constă în voința cetățenilor de a acționa într-un mod responsabil în viața publică.”

Alain Touraine
(Sociolog francez,
1925 – 2023)

Cetățean informat

- ✓ Citește Articolul 51 din Constituția României, care face referire la dreptul la petiționare.

Implicarea civică presupune ca fiecare cetățean să-și exercite drepturile și să își asume responsabilitățile adecvate acestora.

Studiu de caz

Cazul Asociației „Dăruiește Viață”

Asociația „Dăruiește Viață” și-a asumat misiunea de a ridica primul spital de Oncologie și Radioterapie pentru copii diagnosticați cu cancer din România. Este pentru prima dată când, în România, un ONG construiește un spital de la zero, exclusiv din donații și sponsorizări.

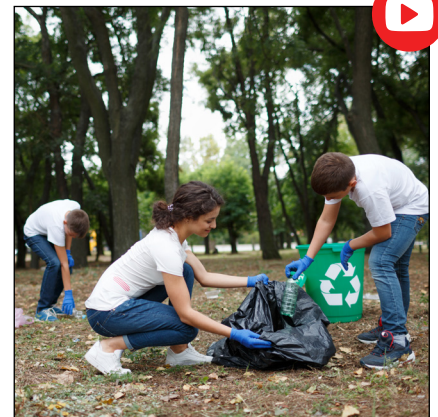
„Am terminat Spitalul! În 2018, spuneam #NoiFacemUnSpital și turnam fundația primului Spital de Copii. Tu ești unul din #Noi. Unul dintre cei 350 000 de Dăruitori care au avut încredere și voință. Astăzi, putem spune: #Noi Am Făcut Un Spital. E oficial: l-am terminat! Am arătat că se poate. Mulțumim pentru generozitate.”

(Sursa: www.daruiesteviata.ro)

- ✓ De ce a fost luată decizia de a înființa acest spital?
- ✓ Cum s-au implicat cetățenii?
- ✓ Consideri că astfel de inițiative sunt necesare și în alte domenii? Care? Argumentează.

Am învățat

1. Transcrie și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare:
 - a) În democrația directă, cetățenii participă _____ la luarea deciziilor.
 - b) Democrația reprezentativă a apărut în _____.
 - c) Participarea cetățenească la viața comunității reprezintă _____.
 - d) Cererea sau reclamația scrisă de către cetățeni unei autorități, privind drepturi, interese personale se numește _____.
 2. Realizați, în perechi, un afiș care exemplifică una dintre formele de implicare civică. Puteți folosi desene, imagini decupate, fotografii.
 3. Identifică în presa locală un caz care face referire la o problemă a comunității tale. Propune trei direcții de participare civică ce pot contribui la rezolvarea problemei identificate.
- ✓ **Aduagă lucrarea ta la portofoliu.**

2.2.2. Alegerile și votul. Alegerea reprezentanților. Evaluarea activității reprezentanților aleși

Știu

- ✓ Propune pentru funcția de șef al clasei un coleg sau depune-ți propria candidatură. Argumentează alegerea făcută.

Vreau să știu

Alegerile libere reprezintă o condiție a democrației.

Organizarea alegerilor este responsabilitatea Guvernului. Înaintea alegerilor propriu-zise, se organizează **campanii electorale**. În cadrul acestora, **candidații** își pot expune motivațiile, precum și intențiile, proiectele prin care ei cred că pot contribui la binele comunității.

Alegerea reprezentanților		
Tipuri de alegere	Cine sunt aleși	
Locale	• primari • consilieri	în primării de municipiu, oraș, comună
Prezidențiale	• Președintele României	
Parlamentare	• deputați • senatori	în Parlamentul României
Europarlamentare	• eurodeputați în Parlamentul European	

Alegeri pentru Parlamentul European

De asemenea, candidații își expun angajamentele în fața cetățenilor prin diferite **mijloace** și **metode**: afișe, pliante, discuții directe cu membrii comunității, dezbateri în cadrul unor emisiuni difuzate la radio/TV, postări în mediul online.

Conform Constituției României, **votul** prezintă următoarele caracteristici:

- ✓ **universal (sufragiu universal)** – poate vota orice cetățean care a împlinit vârsta de 18 ani, inclusiv în ziua alegerilor, care are discernământ și nu și-a pierdut dreptul la vot printr-o hotărâre judecătorească definitivă.
- ✓ **egal (sufragiu egal)** – fiecare cetățean are dreptul la un singur vot.
- ✓ **direct (sufragiu direct)** – fiecare cetățean alege personal, fără intermediar.
- ✓ **secret (sufragiu secret)** – reprezintă excluderea oricărei influențe exercitate asupra voinței alegătorului.
- ✓ **liber exprimat (sufragiu liber exprimat)** – cetățeanul decide singur, dacă și pe cine votează.

Votul universal este un principiu de bază al democrației. În România, votul este facultativ. Votul este esențial pentru participarea civică într-o societate democratică.

Implicarea civică, prin vot, oferă cetățenilor libertatea:

- ✓ de a-și exprima nevoile și interesele;
- ✓ de a avea un rol activ în societate;
- ✓ de a controla activitățile reprezentanților aleși.

Evaluarea activității reprezentanților aleși

Într-o societate democratică, cetățenii care participă la alegerea reprezentanților, prin vot universal și liber exprimat, au **responsabilitatea de a evalua activitatea** acestora.

Ce trebuie să aibă în vedere cetățenii atunci când evaluează activitatea aleșilor lor?

- ✓ Datele de contact și programul audiențelor.
- ✓ Obiectivele și promisiunile din campania electorală.
- ✓ Activitatea desfășurată pe perioada mandatului, cuprinsă într-un raport anual.

În România, **activitatea reprezentanților aleși** este constant monitorizată și evaluată de către organizații neguvernamentale și mass-media (presa locală și centrală).

Constituția României dă dreptul cetățenilor la acțiuni de protest (demonstrații, greve, petiții) organizate conform legii, dacă aceștia sunt nemulțumiți de activitatea aleșilor.

Cea mai eficientă formă de implicare socială și politică a cetățenilor este prezența la vot într-un număr cât mai mare.

ȘTIAI CĂ?

- **Parlamentul European** este singura instituție a Uniunii Europene aleasă în mod direct și unicul parlament multinațional ales prin sufragiu universal, la fiecare cinci ani.
- În **Belgia** votul este obligatoriu, iar cei care încalcă obligațiile electorale primesc amendă.

Reține

- ✓ Alegerile libere reprezintă o condiție a democrației.
- ✓ Votul universal este un principiu de bază al democrației.

Cetățean informat

- ✓ Consultă art. 36 din anexa Constituția României și descoperă care sunt persoanele fără drept de vot.

DICȚIONAR:

- **campanie electorală** – perioadă în care competitorii electorali desfășoară activități de promovare a proiectelor și angajamentelor lor.
- **sufragiu** – dreptul cetățenilor de a-și exprima opțiunile politice.

Lucrează în echipă

- ✓ În perechi, exprimați-vă opinia în legătură cu afirmația de mai jos:
Ești liber să alegi, dar ești responsabil pentru consecințele alegerii tale.

Joc de rol

- ✓ Ai decis să candidezi la postul de primar în localitatea ta. În această comunitate oamenii se confruntă cu diferite probleme: nu există canalizare; școala are nevoie de renovare după inundațiile din anul anterior; dispensarul este deschis o dată pe lună, atunci când vine un medic la consultații; sunt multe persoane fără loc de muncă.
- ✓ Construiește-ți discursul astfel încât cetățenii să îți acorde cele mai multe voturi. Prezintă colegilor strategia ta de campanie.

Am învățat

1. Transcrie și completează următoarele afirmații:

- a) Alegerea reprezintă un mod de desemnare a persoanelor responsabile pentru _____.
- b) Alegerile sunt considerate _____.
- c) Eurodeputații sunt _____.
- d) Conform Constituției României, nu pot vota _____.

2. Calculează în ce an vei împlini vârsta de 18 ani. Care vor fi primele alegeri la care vei vota?

2.2.3. Societatea civilă. Organizații neguvernamentale. Tipuri de inițiative cetățenești în comunitățile locale

Știu

- ✓ Alege un domeniu al vieții sociale în care ți-ar plăcea să te implici ca voluntar (de exemplu: protecția animalelor, mediu curat, sprijin pentru persoane vulnerabile etc.). În echipă cu 3-4 colegi de clasă, înființează o asociație, găsește un nume și un simbol potrivite pentru aceasta. Colaborează cu echipa pentru alcătuirea unui plan de activități specifice domeniului ales.
- ✓ La final, prezentați în fața clasei rezultatele muncii voastre.
- ✓ **Adaugă lucrarea ta la portofoliu.**

Asociație profesională

Vreau să știu

Societatea civilă este reprezentată de un ansamblu de organizații și instituții neguvernamentale care exprimă interesele cetățenilor în legătură cu toate domeniile vieții.

Societatea civilă, organizații neguvernamentale

Societatea civilă participă la viața publică prin acțiuni desfășurate pe lângă instituțiile și autoritățile statului.

Domeniile în care activează societatea civilă sunt:

▶ educație;	▶ drepturi cetățenești;
▶ sănătate;	▶ caritate;
▶ mediu;	▶ drepturile omului;
▶ politică;	▶ economie;
▶ cultură;	▶ investigații.
▶ presă;	

Societatea civilă este reprezentată prin:

▶ organizații neguvernamentale;	▶ cluburi sportive;
▶ asociații profesionale;	▶ asociații civice;
▶ instituții culturale;	▶ sindicate;
	▶ mișcări ecologiste;
	▶ organizații religioase.

O organizație neguvernamentală (ONG) este o instituție care apare dintr-o nevoie a membrilor societății și care își desfășoară activitatea independent de instituțiile guvernului.

Caracteristicile unei organizații neguvernamentale:

- ✓ are un nume și un scop;
- ✓ se înființează în temeiul unei legi;
- ✓ poate avea diferite surse de finanțare;
- ✓ își desfășoară activitatea prin intermediul voluntarilor;
- ✓ poate funcționa la nivel local, regional, național și internațional.

Organizațiile neguvernamentale reprezintă legătura dintre comunitate și guvern și se asigură, prin activitățile lor, că autoritățile statului acționează în interesul cetățenilor.

Clasificarea ONG-urilor după domeniul de activitate:

- ✓ promovarea intereselor cetățenești;
- ✓ servicii sociale;
- ✓ ocrotirea sănătății;
- ✓ cooperare internațională;
- ✓ dezvoltare economică;
- ✓ apărarea drepturilor omului;
- ✓ cultură, artă;
- ✓ protecția mediului.

Tipuri de inițiative cetățenești în comunitățile locale

i În comunitățile locale, **inițiativele cetățenilor** sunt adaptate problemelor acestora.

Tipuri de inițiative:

- ▶ **activități educative** – extrașcolare;
- ▶ **activități de sprijin** pentru persoanele dezavantajate – strângere de fonduri, donații;
- ▶ **activități de promovare** a specificului local – patrimoniul cultural local;
- ▶ **activități de ecologizare** – servicii de salubritate locală;
- ▶ **dezbateri** pe diverse teme de interes pentru comunitate.

✓ În ce acțiuni civice te-ai implicat până acum? De ce?

Am învățat

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:
 - a) ONG-urile promovează cauze sociale.
 - b) Societatea civilă este formată din oamenii care au studii superioare.
 - c) Te poți implica într-un ONG prin voluntariat.
 - d) Persoanele fizice au posibilitatea de a redirecționa 20% din impozitul pe venit către organizațiile neguvernamentale.
2. Notează, în caiet, informații despre o organizație neguvernamentală în care ți-ar plăcea să faci voluntariat.

Vei avea în vedere:

- ▶ numele organizației;
- ▶ domeniul de activitate;
- ▶ sursele de finanțare;
- ▶ evenimente derulate în cursul anului.

ȘTIAI CĂ?

- Termenul de *organizație neguvernamentală* a fost folosit pentru prima dată în anul 1945 de către ONU.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

Organizațiile neguvernamentale pot avea diferite surse de finanțare:

- parțial sau integral finanțate de guvern;
- redirecționarea a 3,5% din impozitul pe venit de către persoanele fizice;
- cotizații ale membrilor;
- donații individuale;
- sponsorizări din partea unor companii (sprijin financiar, bunuri, produse);
- fonduri de la autorități publice naționale;
- fonduri europene;
- fonduri de la instituții guvernamentale străine;
- fonduri de la fundații sau de la alte organizații internaționale.

Reține

- ✓ Organizația neguvernamentală reprezintă interesele membrilor comunității în diferite domenii de activitate.
- ✓ Inițiativa cetățenilor contribuie la dezvoltarea comunităților locale.

2.2.4. Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice.

Rolul îndeplinit de mass-media în societate

Știu

- ✓ Redactează o știre de 8-10 rânduri în care să relatezi despre o activitate pe care ai desfășurat-o împreună cu colegii tăi, în timpul săptămânii *Școala altfel*.

- Care crezi că este rolul știrilor prezentate în mass-media?
- Care sunt mijloacele tale preferate de informare? De ce?

Indicații de redactare a unei știri:

Știrea reprezintă relatarea pe scurt a unui fapt sau a unui eveniment. Cele trei părți esențiale ale unei știri sunt:

- ✓ introducerea sau capul știrii;
- ✓ corpul știrii (care dezvoltă introducerea);
- ✓ finalul, care trebuie să fie ușor de memorat de către cel care aude sau citește știrea.

Vreau să știu

Într-o societate democratică **accesul liber la informație** al cetățenilor este esențial. Doar o persoană informată poate participa activ la viața publică și se poate implica responsabil din punct de vedere civic.

Mass-media reprezintă totalitatea mijloacelor de informare în masă.

Reține

- ✓ Mass-media are rolul principal de a informa cetățenii, într-o manieră corectă și imparțială, pentru ca aceștia să fie în măsură să înțeleagă problemele de interes general.

Mass-media este considerată **a patra putere** în stat și i se atribuie de către sociologi și specialiștii în științe politice diverse roluri:

- ✓ **Apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor** – de exemplu, dreptul la liberă exprimare din care rezultă, în practica jurnalistică, dreptul la replică;
- ✓ **Informarea corectă a publicului** – prin informațiile transmise, mass-media contribuie la formarea opiniei publice;
- ✓ **Demascarea cazurilor de corupție** și alte fapte ilegale;
- ✓ **Promovarea valorilor** sociale, culturale și educaționale;
- ✓ **Publicitate**.

Activitatea jurnalistică este reglementată de un *cod de etică și deontologie profesională*, adică de un ansamblu de norme pe care ziariștii trebuie să le respecte atunci când realizează un reportaj sau prezintă o știre.

Norme de etică jurnalistică:

- ✓ *echilibru și corectitudine* informațiilor;
- ✓ citarea *surselor* de informare;
- ✓ menționarea tuturor participanților la acțiunea care a devenit o știre;
- ✓ *claritate* – cititorul trebuie să înțeleagă ușor informația;
- ✓ *coerență* – ziaristul nu trebuie să se îndepărteze de subiectul abordat în conținutul știrilor.

Mijloacele de comunicare și de informare în masă

✓ Mijloace autonome

care pot fi utilizate individual

✓ Mijloace de comunicare

care oferă mai multă libertate persoanelor

✓ Mijloace de difuzare

care fac posibilă transmiterea informației la mare distanță pentru marele public

Funcțiile mass-media:

- ✓ **Funcția informativă** – informarea corectă și imparțială a cetățenilor cu privire la lucrurile relevante ale societății.
- ✓ **Funcția de educație** – asigură astăzi transmiterea unor valori culturale și sprijină învățarea individuală și colectivă.
 - ▶ Dă exemple de surse de informare care te ajută în procesul individual de învățare. În alegerea ta, ai în vedere disciplinele tale preferate.
- ✓ **Funcția de socializare** – facilitează participarea oamenilor și a colectivităților la viața publică.
 - ▶ Dă exemple de rețele de socializare pe care le folosești frecvent.
- ✓ **Funcția de convingere și motivare** – cuprinde aspecte care pot conduce la modificarea opiniilor și a comportamentelor cetățenilor.
 - ▶ Dă exemple de surse de informare credibile pentru tine. În alegerea ta ai în vedere domeniile tale de interes.
 - ▶ **Funcția de divertisment** – oferă publicului larg modalități de petrecere a timpului liber, ceea ce duce la îmbunătățirea calității vieții.
 - ▶ Dă exemple de modalități de divertisment și de petrecere a timpului liber prin intermediul mass-media.

DICȚIONAR:

- **opinia publică** – părerea publicului, a maselor, pe o tema de interes.
- **corupție** – abatere de la moralitate, de la datorie.
- **deontologie** – totalitatea normelor de conduită și a obligațiilor morale specifice unor activități profesionale.

ȘTIAI CĂ?

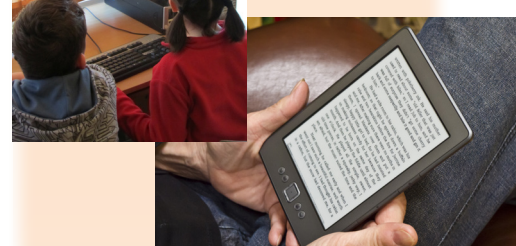
- **Primele ziare**, de la noi din țară, redactate în limba română, au fost „Curierul românesc” și „Albina Românească”. Acestea au apărut în anul 1829 și au fost publicate până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Lucrează în echipă

- ✓ În echipe de câte 3-4 elevi, găsiți trei motive care stau la baza afirmației:

Presa este a patra putere în stat.

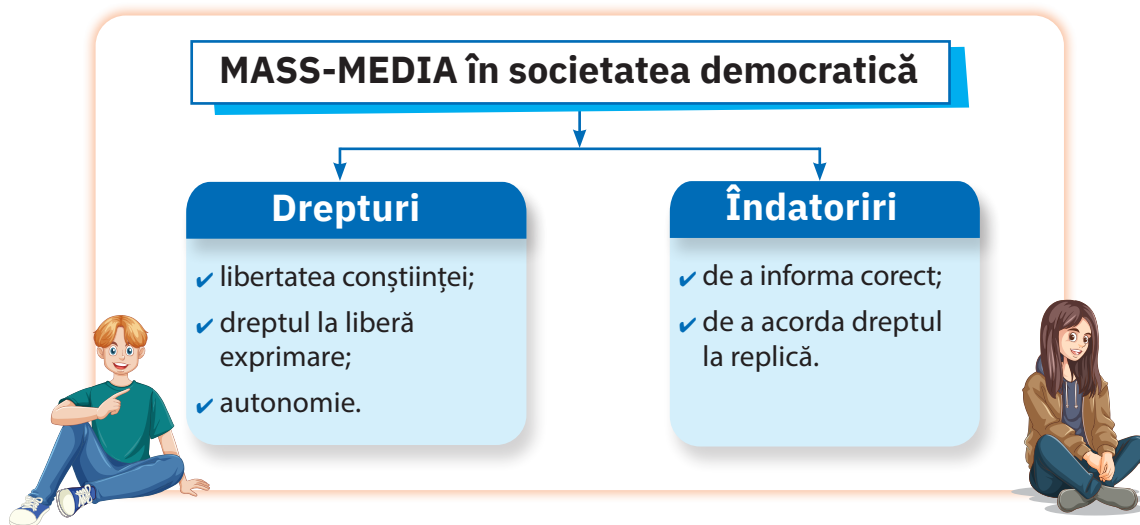

Rolul îndeplinit de mass-media în formarea opiniei publice

Știu

- ✓ Citește în anexa *Constituția României* articolele care fac referire la libertatea de exprimare și la libertatea presei. Formulează un punct de vedere în legătură cu acestea.
- ✓ De ce consideri că este important ca într-un stat de drept să se respecte atât libertatea de exprimare, cât și libertatea presei?

Vreau să știu

- ✓ Fiecare individ poate formula o **păreră liberă** despre orice subiect. Această libertate garantată de legea fundamentală este specifică țărilor cu un **regim politic democratic**, adică acelor societăți în care statul, prin autoritățile sale, apără drepturile cetățenilor.
- ✓ Având în vedere că **opinia publică** este influențată de natura informațiilor direcționate către ea, putem spune ca mass-media are un rol determinant în formarea acesteia.

Formarea opiniilor este influențată de:

Subiecte legate de viața socială, politică sau economică sunt astăzi dezbătute pe toate **canalele media**, iar numărul persoanelor care au acces la radio, televiziune și internet a crescut semnificativ în ultimii zece ani.

Astăzi, timpul de transmitere și de receptare a unei știri este foarte redus, ceea ce face ca informația să circule cu rapiditate. Multe evenimente sunt transmise în direct atât prin intermediul radioului și televiziunii, cât și în **mediul online**.

Astfel, **social media** are un rol determinant în formarea opiniei publice pe anumite segmente de vârstă și nivel de formare profesională. Tinerii cu abilități digitale regăsesc în mediul online un spațiu de comunicare și o sursă de informare.

Totodată, social media permite simplului cetățean să devină producător de știri și creator de conținut.

Știri false (în limba engleză **fake news**) – reprezintă o formă de jurnalism **de propagandă**, care constă în răspândirea de informații false, în special în mediul online. Știrile false sunt scrise și publicate:

- ✓ intenționat, cu scopul de a manipula opinia publică;
- ✓ neintenționat, rezultate în urma unei erori de documentare.

- Acest tip de știri sunt tot mai răspândite în multe domenii: medicină, politică, educație, economie etc., ceea ce are efecte dramatice asupra celor care sunt manipulați prin intermediul lor.

Lucrează în echipă

- ✓ În perechi, întocmiți o listă cu sursele voastre de informare în domeniul sportului, artei, divertismentului.
- ✓ Notați două modalități prin care verificați credibilitatea surselor.
- ✓ Adaugă lucrarea ta la portofoliu.

ȘTIAI CĂ?

- **La 31 decembrie 1956** începea să emită Televiziunea Română.

VREAU SĂ AFLU MAI MULT:

- Cuvântul „opinie” își are originea în limba latină, unde *opinio*, -onis însemna *presupunere, părere, opinie, gând*.

DICȚIONAR:

- **presă** – totalitatea publicațiilor cotidiene și periodice folosite ca mijloace de informare, de educare etc. a publicului.
- **social media** – totalitatea website-urilor și a aplicațiilor online sau mobile ce încurajează schimbul de informații și crearea de conținut de către utilizatori.
- **propagandă** – activitate de răspândire a unei idei, concepții cu scopul de a convinge și de a câștiga adepți.

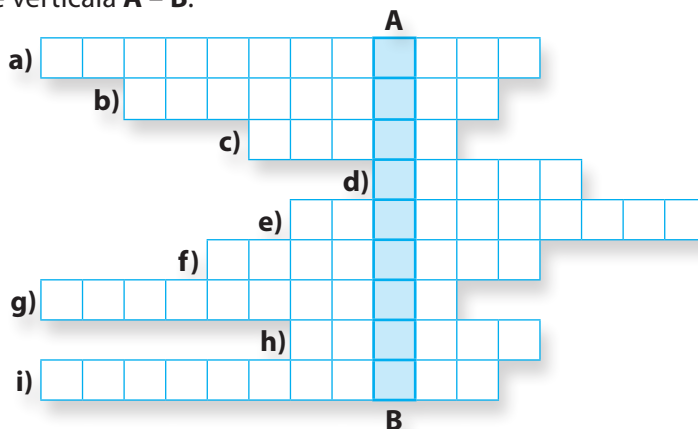

Reține

- ✓ Opinia publică se referă la un ansamblu de păreri sau de preferințe exprimate de un număr semnificativ de persoane, în privința unei probleme de interes general. Mass-media și social media au un rol determinant în formarea opiniei publice.

Am învățat

1. Dă exemple de știri din mass-media care s-au dovedit a fi false.
✓ Care au fost consecințele publicării acestora?
2. Transcrie, pe caiet, și rezolvă următorul rebus. Descoperă cuvântul de pe verticala **A – B**.

- a) Distracție; amuzament.
- b) Furnizare a unor date noi.
- c) Totalitatea publicațiilor cotidiene și periodice.
- d) Informație scurtă despre un eveniment, o noutate.
- e) Formă de organizare a statului în care puterea este exercitată de popor.
- f) Calitate a unui text referitoare la conținutul său.
- g) Răspândire a unor idei care prezintă și susțin o teorie, o concepție, un partid politic, cu scopul de a convinge și a câștiga adepți.
- h) Părere, judecată, idee.
- i) Faptul de a face un lucru cunoscut publicului.

✓ Analizează și explică schemele următoare.

Democrația – Sistem de guvernare

Democrația directă

- ✓ cetățenii participă nemijlocit la luarea deciziilor de interes public.

Democrația reprezentativă

- ✓ cetățenii deleagă reprezentarea intereselor lor unor oameni aleși prin vot

Alegerile

► mod de desemnare a persoanelor responsabile pentru conducerea:

- ✓ țării (președinte, Parlament)
- ✓ localităților (primari, consilieri locali)
- ✓ diverselor instituții

► organizate de Guvern

► principiul de bază al democrației

► campanie electorală

► votul

- ✓ direct
- ✓ secret
- ✓ egal
- ✓ universal
- ✓ liber exprimat

Domeniile de acțiune ale ONG-urilor:

- ✓ campanii de informare;
- ✓ facilitare de contracte și parteneriate;
- ✓ activități de voluntariat;
- ✓ furnizarea unor servicii sociale sau servicii de interes pentru comunitate.

domeniile de activitate

✓ mediu	✓ social
✓ sănătate	✓ protecția animalelor
✓ educație	✓ relații publice
✓ cultural	✓ civic

MASS-MEDIA

► Roluri

- ✓ informarea corectă a publicului
- ✓ demascarea faptelor ilegale
- ✓ publicitate
- ✓ apărarea drepturilor și a libertăților cetățenilor
- ✓ promovarea valorilor sociale, culturale și educaționale

► Funcții

- ✓ educație
- ✓ socializare
- ✓ divertisment
- ✓ convingere și motivare

I. Transcrie și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare:

- a) Când poporul delegă sarcina reprezentării lui unor oameni aleși, vorbim despre o democrație ____.
- b) Alegerile sunt considerate un principiu de bază al ____.
- c) Implicarea civică presupune ____.
- d) Mass-media este considerată a ____ în stat.
- e) În realizarea unui reportaj sau a unei știri, jurnaliștii trebuie să respecte ____.

2 puncte (5 × 0,4 p)**II.** Transcrie și notează în dreptul următoarelor afirmații **A** (adevărat) sau **F** (fals):

- a) Unul dintre rolurile mass-media este acela de a promova valorile sociale, culturale și educaționale.
- b) Într-un stat democratic, libertatea presei este opțională.
- c) Opinia publică se referă la părerea personală exprimată în spațiul public.
- d) Prin alegeri, cetățenii își desemnează conducătorii cărora le încredințează puterea politică.
- e) O organizație neguvernamentală este o instituție dependentă față de activitatea guvernului.

2 puncte (5 × 0,4 p)**III.** Stabilește corespondența dintre elementele coloanelor **A** și **B**:

A	B
1. Organizarea alegerilor	a. vârsta minimă de 33 ani
2. Libertatea presei	b. guvern
3. Mass-media	c. democrație
4. Alegeri	d. informarea corectă a cetățenilor
5. Senator	e. organizație neguvernamentală
6. Societatea civilă	f. voința poporului

3 puncte (6 × 0,5 p)**IV.** Redactează un text de 10-15 rânduri, pornind de la afirmația lui George Bernard Shaw:

Vei avea în vedere utilizarea conceptelor: *democrație, alegeri, reprezentare, implicare civică, libertate*.

**Democrația este un mecanism care garantează
că nu vom fi guvernați mai bine decât merităm.**

1,5 puncte (5 × 0,3 p)
– utilizarea conceptelor

**0,5 puncte – respectarea
cerinței și coerența exprimării**

Oficiu: 1 punct
Total: 10 puncte

- ✓ Transcrie pe o coală Fișa de observare a comportamentului de la pagina 73.
- ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
- ✓ Atașează fișa la portofoliul tău de învățare.

Autoevaluare

1-3 puncte
învăț lecțiile

☐

4-6 puncte
recapitulez
informațiile

☐

7-9 puncte
recitesc
informațiile

☐

10 puncte
mă felicit

☐

Proiecte educaționale dedicate comunității educaționale/ locale

3

CAPITOLUL

Hai la vot!

- Te implici!
- Votezi!
- Contezi!

Nu sta indiferent!

- Alege să te implici!

Folosește mâinile pentru artă!

**Școala mea,
o școală
democratică**

Descoperă sugestii de **proiecte educaționale**

Titlul proiectului: Hai la vot! – Te implici! Votezi! Contezi!

Perioada de desfășurare: 3 săptămâni

Date de identificare:

Unitatea de învățământ _____

Clasa a VII-a _____

Grupul-țintă:

- elevii clasei a VII-a
- profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
Sunt formate echipe – 4-6 membri – corespunzătoare celor 4 partide politice care participă la alegeri. Este fixată data alegerilor.	Prin consultări, fiecare echipă decide numele partidului și doctrina politică a acestuia. (recitește informațiile din pagina 16)	Coli flipchart, postit-uri, carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Realizarea programului politic	4 programe politice realizate	Carioci Coli de flipchart	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Realizarea campaniei electorale	Flyere Afișe Bannere	Carioci Coli de flipchart Lipici	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Ziua votului	Buletine de vot realizate	Carioci Cutii pentru vot	Profesorul de educație socială, elevii clasei

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului:

- Acțiunile din campania electorală realizată de către elevi pot fi popularizate în revista școlii (dacă aceasta există) sau în media locală.

Scopul și utilitatea proiectului

- Stimularea participării ulterioare a elevilor la deciziile care îi privesc în general și la viața comunității în particular.
- Informarea elevilor despre importanța participării la vot.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
—	1 zi	Realizarea celor 4 partide	✓ Se vor forma 4 partide, cu un număr de membri egal, în funcție de numărul elevilor din clasă; ✓ Ziua alegerilor va fi anunțată în școala/comunitatea din care fac parte elevii.
—	2 săptămâni	Programul politic realizat are în vedere aspecte ale comunității școlare din care fac parte partidele politice	Pentru întocmirea programelor politice pot fi consultați elevi și profesori din școală sau alți membri ai comunității. Programele politice realizate vor fi afișate într-un loc vizibil din școală.
Părinți/ diriginți/ cadre didactice/ membri ai comunității locale	1 săptămână	✓ Alegerea/desemnare a unui lider de campanie electorală ✓ Modalitățile de prezentare, în rândul elevilor școlii, a programului politic	✓ Campania electorală va fi realizată în școala din care fac parte.
Părinți/ diriginți/ cadre didactice/ elevii școlii	1 zi	Organizarea, fără incidente, a votului, în ziua stabilită Dezignarea unor observatori ai procesului de votare din rândul comunității școlare.	✓ La vot vor participa elevii și cadrele didactice din școală.

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 70 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.
- La pagina 71, este redat, un model pentru fișa de proiect.

Titlul proiectului: Nu sta indiferent! Alege să te implici!**Perioada de desfășurare:** 3 săptămâni**Date de identificare:****Unitatea de învățământ** _____**Clasa a VII-a** _____**Grupul-țintă:**

- elevii clasei a VII-a
- profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
✓ Realizarea grupelor de elevi. ✓ Identificarea unei probleme a comunității educaționale/locale care poate fi rezolvată prin implicarea unui ONG – Organizație neguvernamentală	✓ Identificarea problemelor și a modalităților de rezolvare a acestora ✓ Întocmirea unui plan simplu de acțiune	Carioci Coli de flipchart	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Constituirea a două ONG-uri	Stabilirea domeniului de activitate a ONG-urilor	Carioci Coli de flipchart	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Vizită la un ONG	Observarea/cunoașterea activităților derulate în cadrul unui ONG Îți poți nota și structura observațiile într-un Jurnal de vizită (vezi model în anexa 3, pagina 72)	Contravaloarea deplasării	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Derularea campaniei <i>Nu sta indiferent!</i> <i>Alege să te implici!</i>	✓ Afișe ✓ Postere ✓ Pliante ✓ Activități popuse realizate	Carioci, coli de flipchart, hârtie, imprimantă, culori, lipici etc.	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Realizarea unei broșuri cu feedbackurile beneficiarilor	Broșuri realizate	Carioci, imprimantă, fotografii, hârtie	Profesorul de educație socială, elevii clasei

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului:

- Publicarea unor aspecte relevante despre proiect și activitățile sale în revista școlii, ziarele locale, apariții TV sau radiofonice.
- Afișarea broșurilor realizate la avizierul școlii.

Scopul și utilitatea proiectului

- Stimularea participării civice și exercitarea calității de cetățean.
- Informarea elevilor cu privire la activitățile realizate de către ONG-uri.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
—	1 zi	✓ Identificarea unor activități specifice pentru rezolvarea problemelor identificate ✓ Distribuirea sarcinilor în cadrul echipei	—
—	1 zi	Alegerea denumirii celor două ONG-uri	Clasa va fi împărțită în echipe. (4-6 membri)
Comitetul de părinți al clasei Profesorul diriginte	1 zi	Vizită realizată	Se vor urmări aspecte ca: – identificarea domeniului de activitate al ONG-ului; – beneficiarii activităților susținute în cadrul ONG-ului; – organizarea internă (structura organizatorică); – serviciile furnizate; – proiectele în derulare; – activitățile realizate.
Directorul unității/ Primăria din localitate/Un părinte care activează într-un ONG, dacă acest lucru este posibil	2 săptămâni	✓ Promovarea campaniei în rândul elevilor/ comunității ✓ Derularea activităților propuse (minimum două)	–
Comitetul de redacție al revistei școlii, dacă aceasta există	1 săptămână	✓ Aprecierea gradului de satisfacție al beneficiarilor activităților derulate de către ONG-urile realizate de către elevi	

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 70 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.
- La pagina 71, este redat, un model pentru fișa de proiect.

Titlul proiectului: Folosește mâinile pentru artă!

Perioada de desfășurare: 2 săptămâni

Date de identificare:

Unitatea de învățământ _____

Clasa a VII-a _____

Grupul-țintă:

- ▶ elevii clasei a VII-a
- ▶ profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
Formarea echipelor de lucru	—	Bilețele	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Identificarea modalităților concrete de prevenire și combatere a violenței	Lista modalităților de prevenire și combatere a violenței	Coli de flipchart, carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Redarea prin mijloace artistice a modalităților de prevenire și combatere a violenței identificate	Colaje	Carioci, coli de flipchart, culori de apă, fotografii, lipici etc.	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Realizarea expoziției	Expoziția	Colaje	Profesorul de educație socială, elevii clasei

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului:

- ▶ Pot fi invitați să participe la deschidere și alți membri ai comunității.
- ▶ Expoziția poate fi popularizată în revista școlii (dacă aceasta există) sau în media locală.

Scopul și utilitatea proiectului

- Identificarea de modalități concrete de prevenire și combatere a violenței.
- Contribuția la realizarea expoziției *Folosește mâinile pentru artă*.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
—	1 zi	Realizarea echipelor de lucru	Se vor forma echipe din minimum patru elevi.
—	1 zi	Minimum două modalități de prevenire și combatere a violenței identificate	
Părinți	1 săptămână	Realizarea colajelor	—
Părinți, cadre didactice din școală	4 zile	Colajele vor respecta modalitățile de prevenire și combatere a violenței identificate anterior.	Expoziția va fi realizată într-un spațiu accesibil cât mai multor elevi.

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 70 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.
- La pagina 71, este redat, un model pentru fișa de proiect.

Titlul proiectului: Școala mea, o școală democratică!

Perioada de desfășurare: 5 săptămâni

Date de identificare:

Unitatea de învățământ _____

Clasa a VII-a _____

Grupul-țintă:

- elevii clasei a VII-a
- profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
Identificarea unor situații în care școala voastră nu funcționează după principii democratice	Listă situații	Coli de flipchart, carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Formarea echipelor de lucru	—	Bilețele	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Alegerea unei situații din lista validată	Listă situații alocate echipei	Bilețele	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Identificarea unor practici democratice ca soluții la situațiile identificate	Listă soluții	Coli de flipchart, carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Implementarea și promovarea timp de două săptămâni a unei soluții	Soluție implementată: poster/afiș/pliant realizat	Coli de flipchart, carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
Desfășurarea unui seminar cu tema <i>Școala mea, o școală democratică</i>	Agenda seminarului	Coli de flipchart, carioci, fotografii, lipici etc.	Profesorul de educație socială, elevii clasei

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului:

- Soluțiile identificate pot fi propuse spre dezbateri în Consiliul Elevilor.
- Proiectul poate fi promovat în media locală, cu accent pe soluțiile identificate.

Scopul și utilitatea proiectului

- Identificarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete.
- Exemplificarea implicării civice prin realizarea unor activități ce vizează desfășurarea democratică a unor acțiuni.
- Implementarea cunoștințelor referitoare la drepturi, libertăți, îndatoriri și responsabilități ale omului.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
	1 zi	Situațiile sunt validate de către profesorul de educație socială.	
—	1 zi	Realizarea echipelor de lucru	Se vor forma echipe de câte cinci elevi.
—	1 zi	Alocarea situațiilor identificate echipelor	Situațiile vor fi alocate prin tragere la sorți.
—	1 săptămână	Soluțiile sunt validate de către profesorul de educație socială.	Grilă de validare: – adaptarea soluției la problema identificată; – posibilitatea de a pune în practică soluția identificată.
Colegi din alte clase din școală, consiliul elevilor, cadre didactice, părinți	2 săptămâni	Realizarea unor afișe, pliante, postere etc. de promovare a soluției identificate	Aspecte urmărite de către cadrul didactic: – promovarea nediscriminării; – valorizarea diversității; – exersarea lucrului în echipă; – respectarea principiilor democratice în cadrul echipei; – identificarea punctelor forte și aspectelor care pot fi îmbunătățite la soluția aleasă pentru implementare.
Colegi din alte clase din școală, consiliul elevilor, cadre didactice, părinți, reprezentanți ai comunității locale	2 săptămâni	Seminar desfășurat	Subactivitate desfășurată cu toată clasa

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 70 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.
- La pagina 71, este redat, un model pentru fișa de proiect.

1. Cu ajutorul metodei 3-2-1, completează tabelul pentru temele parcurse în acest an la disciplina Educație Socială.

Teme propuse	Trei concepte pe care le-am învățat	Două idei pe care aș dori să le dezvolt	O pricepere/ deprindere/ abilitate formată
	3	2	1
Drepturile omului			
Forme de guvernământ și regimuri politice			
Constituția României			
Autoritățile statului			
Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor. Limite ale libertății			
Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății. Egalitatea în fața legii și accesul la justiție al cetățenilor			

Descrierea metodei 3-2-1

Această metodă presupune să notezi în tabelul de mai sus următoarele noțiuni:

- ✓ trei concepte pe care le-ai învățat în secvența de instruire prezentată/tema propusă;
- ✓ două idei pe care dorești să le completezi cu informații noi;
- ✓ o pricepere sau o abilitate pe care ai format-o sau ai exersat-o în cadrul lecției.

2. Completează *Jurnalul dublu*, precizând care sunt termenii-cheie descriși:

Descriere	Termen-cheie
Conform acestui principiu/termen-cheie, legea trebuie să garanteze neprivilegierea sau nediscriminarea de către autorități a niciunui individ sau grup de indivizi.	
Totalitatea actelor infracționale comise de persoanele sub 18 ani	
Presupune ca fiecare cetățean să-și exercite drepturile și să își asume responsabilitățile adecvate acestora.	
O caracteristică a votului care prevede că <i>poate vota orice cetățean care a împlinit vârsta de 18 ani, inclusiv în ziua alegerilor, care are discernământ și nu și-a pierdut dreptul la vot printr-o hotărâre judecătorească definitivă.</i>	
Este singura instituție a Uniunii Europene aleasă în mod direct și unicul parlament multinațional ales prin sufragiu universal, la fiecare cinci ani.	
Instituție care apare dintr-o nevoie a membrilor societății și care își desfășoară activitatea independent de instituțiile guvernului.	

3. Citește știrea prezentată mai jos și formulează întrebări folosind metoda *Explozia stelară*. Adresează întrebările colegului de bancă. Compară cu acesta atât întrebările pe care vi le-ați adresat, cât și răspunsurile primite.

David Popovici confirmă parcursul remarcabil de la Campionatul Național de Înot, cu cea de-a șasea medalie de aur pe care o obține la proba de 100 de metri fluture.

Sportivul a declarat că această probă l-a pus în dificultate, nefiind obișnuit cu ea, dar a meritat. Odată câștigat campionatul, și-a asigurat locul la Jocurile Olimpice de Vară de la Paris din 2024, realizând baremul necesar participării la competiția olimpică. „[...] De abia aștept să reprezint România la a doua ediție pentru mine”, a declarat David Popovici.

Vă reamintim:

Campionatul Național de Înot pentru seniori, tineret și juniori, s-a desfășurat la Otopeni între 5 și 9 aprilie. A fost prima competiție majoră pentru înotătorii români din 2023.

Investigație

Citește știrea de mai jos.

Inteligența Artificială (AI) îi va elimina din societate pe cei care refuză să colaboreze cu ea

Klaus Schwab, fondatorul Forumului Economic Mondial, a participat la ediția din februarie 2024, de la Dubai, a Summitului Guvernului Mondial. În cadrul evenimentului, acesta a prezis: **oamenii care refuză să fuzioneze cu Inteligența Artificială (AI) vor dispărea în curând că nu mai au loc în societate.**

În „noii zori” ai civilizației umane, „cele mai profunde nevoi și aspirații ale umanității” vor fi armonizate cu tehnologiile celei de-a Patra Revoluții Industriale, precum Inteligența Artificială, roboți, Internetul Lucrurilor, printarea 3D, ingineria genetică, calculatorul cuantic care vor deveni „fundamentele vieții noastre zilnice”. Schwab a primit aceste informații în urma unei discuții-maraton cu ChatGPT despre cum va arăta viitorul omenirii în „era inteligentă”.

Oamenii vor fuziona cu lumea digitală, iar dimensiunile noastre biologice vor fi modificate. Schwab a prezis și anterior că în doar zece ani, lumea va arăta „complet diferit față de cea de acum.”

Împreună cu trei colegi, realizează o investigație despre știrea prezentată, urmând etapele de mai jos:

- ✓ **Analizați** știrea și evidențiați caracteristicile care ridică semne de întrebare cu privire la adevărul informațiilor prezentate.
- ✓ **Identificați** mijloacele de informare care vă ajută să înțelegeți dacă știrea prezintă o realitate sau un fals. În acest sens, puteți accesa website-uri de știri (Ex: <https://www.veridica.ro/stiri-false/fake-news-oamenii-care-refuza-implanturi-digitale-vor-fi-eliminati>) sau puteți consulta profesori, părinți, autorități.
- ✓ **Colectați** datele necesare pentru demersul vostru. Folosiți un organizator grafic, precum cel din modelul de mai jos, pentru a grupa datele.
- ✓ Cu ajutorul datelor obținute, **formulați concluzii** despre pericolul fake news și despre cum poate fi evitat.
- ✓ **Adăugați lucrarea voastră la portofoliu.**

Caracteristici evidențiate (aspecte care ridică semne de întrebare legate de veridicitatea știrii)	Surse de informare pentru verificarea știrii	Argumente care contrazic știrea	Concluzii

Cu ajutorul metodei **RAI** (**R** – Răspunde! **A** – Aruncă! **I** – Interoghează/Întreabă!), verifică-ți cunoștințele însușite în acest an școlar la disciplina Educație Socială.

⇒ Cum vei proceda?

- ▶ Cu ajutorul unei mingi: vei „arunca” odată cu ea și o întrebare unui alt coleg legată de ceea ce ai învățat la educație socială.
- ▶ Colegul care primește mingea, răspunde la întrebarea ta și o aruncă unui alt coleg pe care îl va întreba, la rândul său, ceva. Colegul care primește mingea o aruncă unui alt coleg, ca jocul să meargă mai departe.
- ▶ Cine nu răspunde corect, iese din joc, iar răspunsul la întrebare va fi dat de cel care a pus întrebarea. Dacă cel care adresează întrebarea, nu știe nici el răspunsul, va fi și el scos din joc.
- ▶ Profesorul de educație socială va completa, ori de câte ori va fi nevoie, răspunsurile voastre.

Exemple de întrebări:

1. Ce drept politic cunoști?
2. Care sunt categoriile în care se împart statele, potrivit formei de guvernământ?
3. În ce regim politic puterea aparține unei persoane sau unui grup restrâns de persoane, care controlează instituțiile statului?
4. Ce este Constituția?
5. Ce valori constituționale cunoști?
6. Ce presupune principiul constituțional al pluralismului politic?
7. Cine reprezintă autoritatea legislativă în România?
8. Ce sunt legile și ce rol au acestea într-un stat de drept?
9. Ce reprezintă autoritatea judecătorească?
10. Ce atribuții are Președintele României? Oferă 2-3 exemple.
11. Care sunt modalitățile prin care omul, în procesul devenirii sale, învață să respecte legea?
12. La ce se referă prezumția de nevinovăție, ca principiu fundamental al justiției?
13. Ce lege garantează accesul liber la justiție pentru orice persoană?
14. Care pot fi cauzele apariției delincvenței juvenile?
15. Ce este democrația?
16. De ce consideri că există, în anumite țări, obligativitatea votului?
17. Ce este o organizație neguvernamentală?
18. În ce domenii se pot implica organizațiile neguvernamentale?
19. Ce reprezintă mass-media?
20. Ce drepturi și libertăți cetățenești poate apăra mass-media?
21. Care sunt funcțiile mass-media?

Notă:

- ▶ pentru validarea răspunsurilor la întrebările propuse sau formulate de colegi, consultați informațiile din lecții, discutați și argumentați.

Etapele realizării unui proiect educațional dedicat comunității educaționale/locale

Etapele realizării unui proiect:

1. Alegerea temei

În această etapă vei stabili împreună cu colegii tăi și profesorul de educație socială care sunt nevoile/problemele din comunitatea ta educațională/locală și ce posibilități de a răspunde acestor nevoi identifice.

2. Planificarea activității:

- ✓ stabilirea obiectivelor proiectului;
- ✓ identificarea posibililor parteneri;
- ✓ formarea grupelor de lucru în cadrul proiectului;
- ✓ alegerea de către fiecare elev/grup a subiectului și a responsabilităților în cadrul temelor proiectului;
- ✓ distribuirea responsabilităților în cadrul grupului;
- ✓ stabilirea resurselor de care este nevoie pentru buna derulare a activităților din cadrul proiectului;
- ✓ stabilirea perioadei de timp necesare pentru derularea proiectului, astfel încât obiectivele proiectului să fie realizate.

3. Elaborarea fișei de proiect (la pagina 71 regăsești un model al Fișei de proiect)

În această etapă veți proiecta întreaga activitate desfășurată în cadrul proiectului.

4. Realizarea propriu-zisă a proiectului

În această etapă veți realiza efectiv activitățile propuse.

5. Evaluarea proiectului propus

Evaluarea poate fi realizată atât pe parcursul derulării proiectului, cât și la încheierea acestuia.

6. Realizarea portofoliului proiectului

Acesta va conține fișa de proiect, produsul/produsele proiectului, fișele de observare și de evaluare a activității voastre realizate de către profesor etc.

Structura unui proiect (schema):

1. **Pagina de titlu** care cuprinde: tema proiectului, numele autorului/autorilor, perioada în care s-a desfășurat proiectul, logo-ul proiectului (dacă acesta există).
2. **Introducerea** – o prezentare pe scurt a conținutului proiectului.
3. **Fișa de proiect.**
4. **Concluziile** proiectului realizate în urma evaluării acestuia.
5. **Bibliografia** (dacă este cazul).
6. **Anexe:** fotografii, filmări, materiale realizate în cadrul proiectului etc.

Evaluarea proiectului

Criterii de evaluare	DA	NU
Am îndeplinit obiectivele proiectului?		
Am realizat activitățile în perioada de timp alocată?		
Am făcut publice rezultatele proiectului?		
Am estimat corect resursele necesare derulării proiectului?		
Am colaborat cu partenerii din cadrul proiectului?		
Beneficiarii proiectului sunt mulțumiți de rezultatele proiectului?		

Model Fișă de proiect

Secțiunea	Titlul proiectului				
A	Perioada de desfășurare				
B	Date de identificare (școala, clasa)				
C	Grup-țintă (pe cine vizează, cui se adresează proiectul)				
D	Scopul și utilitatea proiectului (ce își propune proiectul; cum și cui va fi el de ajutor)				
E	Produsul obținut/produsele obținute în urma desfășurării proiectului				
F	Resurse:				
a.	● Umane (persoanele care vor fi implicate în realizarea activităților)				
b.	● Materiale (carioci, creioane, hârtie etc.)				
c.	● Financiare (contravaloarea unor deplasări, intrări la muzee etc.)				
G	Activități/ subactivități (detalierea activităților care conduc la atingerea scopului propus)	Responsabili (persoanele care sunt responsabile cu realizarea activităților propuse: cadrele didactice, elevii etc.)	Parteneri/ Colaboratori (persoane care pot să ajute în realizarea activităților)	Indicatori/ criterii de evaluare (cum știu că am realizat activitatea? Ce produse/rezultate trebuie să obțin?)	Termen de realizare (data/perioada alocată pentru realizarea activității)
	1.				
	2.				
	3.				
	...				
H	Elemente de vizibilitate și diseminare/ promovare a proiectului (elemente distinctive care vor fi realizate în cadrul proiectului și care vor asigura vizibilitatea și promovarea acestuia: siglă, afișe, postere, bannere, website-uri, pagini în social media, cărți, reviste etc.)				
I	Evaluarea proiectului (aprecierea modului în care a fost realizat proiectul: ● realizarea activităților propuse ● încadrarea în termenele stabilite ● impactul proiectului asupra persoanelor interesate etc.)				
J	Observații (alte aspecte care nu se regăsesc în fișa de proiect și pe care le considerați relevante pentru desfășurarea acestuia, inclusiv propuneri de îmbunătățire)				

Jurnal de vizită

Nu sta indiferent! Alege să te implici!

1. Denumirea organizației neguvernamentale (ONG) vizitate:

2. Organizarea internă:

3. Tipul activităților pe care ONG-ul le desfășoară:

4. Exemple de proiecte derulate:

5. Beneficiarii serviciilor/activităților furnizate:

6. Impactul la nivelul comunității locale:

7. Observații:

Notă:

Completează jurnalul discutând cu reprezentanții organizației neguvernamentale vizitate.

Fișa de observare a comportamentului elevului

Citește și bifează răspunsul care ți se potrivește cel mai bine. Compară răspunsurile tale cu cele ale profesorului tău.

Comportamentul	Niciodată		Uneori		Deseori		Întotdeauna	
	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău
Am fost interesat să învăț lucruri noi.								
Am urmat instrucțiunile exercițiilor.								
Am lucrat individual.								
Am cerut ajutor când am avut nevoie.								
Când am greșit, am vrut să aflu cum pot să corectez.								
Am fost activ la ore.								
Am finalizat activitățile.								
Mi-am exprimat părerea.								
Am cooperat cu ceilalți în activitățile de grup.								

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

PREAMBUL

Considerând că recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume,

Considerând că ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au condus la acte de barbarie care revoltă conștiința omenirii și că făurirea unei lumi în care ființele umane vor beneficia de libertatea cuvântului și a convingerilor, eliberate de teroare și de mizerie, a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a omului,

Considerând că este esențial ca drepturile omului să fie protejate de un sistem de drept pentru ca omul să nu fie constrâns, ca mijloc suprem, la revoltă împotriva tiraniei și a asupririi,

Considerând că este esențial să fie încurajată dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni,

Considerând că în Cartă popoarele Națiunilor Unite au proclamat din nou credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, în egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor și că s-au hotărât să favorizeze progresul social și să instaureze condiții mai bune de viață în cadrul unei libertăți mai mari,

Considerând că statele membre s-au angajat să promoveze, în cooperare cu Organizația Națiunilor Unite, respectul universal și efectiv al drepturilor omului și al libertăților fundamentale,

Considerând că o concepție comună despre aceste drepturi și libertăți este de cea mai mare importanță pentru realizarea deplină a acestui angajament,

Adunarea Generală,

Proclamă prezenta Declarație Universală a Drepturilor Omului ca ideal comun către care trebuie să tindă popoarele și toate națiunile pentru ca toate persoanele și toate organele societății, având în vedere permanent această Declarație, să se străduiască, prin învățătură și educație, să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure, prin măsuri progresive de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă atât în cadrul statelor membre înseși cât și în teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

ARTICOLUL 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

ARTICOLUL 2

Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără niciun fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.

În afară de aceasta, nu se va face nicio deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări a suveranității.

ARTICOLUL 3

Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

ARTICOLUL 4

Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute; sclavismul și comerțul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.

ARTICOLUL 5

Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

ARTICOLUL 6

Fiecare are dreptul să i se recunoască personalitatea sa juridică, oriunde s-ar afla.

ARTICOLUL 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

ARTICOLUL 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

ARTICOLUL 9

Nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

ARTICOLUL 10

Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei.

ARTICOLUL 11

1. Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.
2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul în care au fost comise, nu constituiau un act delictuos potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât aceea care era aplicabilă în momentul în care a fost comis actul delictuos.

ARTICOLUL 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixtiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixtiuni sau atingeri.

ARTICOLUL 13

1. Orice persoană are dreptul să circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat.
2. Orice persoană are dreptul să părăsească orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa.

ARTICOLUL 14

1. În cazul persecuției, orice persoană are dreptul să caute azil și să beneficieze de azil în alte țări.
2. Acest drept nu poate fi invocat în cazul unor urmăriri penale bazate pe comiterea unei crime de drept comun sau pe acțiuni contrare scopurilor și principiilor Națiunilor Unite.

ARTICOLUL 15

1. Orice individ are dreptul la o cetățenie.
2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa, nici de dreptul de a-și schimba cetățenia.

ARTICOLUL 16

1. Cu începere de la vârsta nubilă, bărbatul și femeia fără nici o restricție în privința rasei, cetățeniei sau religiei, au dreptul să se căsătorească și să întemeieze o familie. Ei au drepturi egale la încheierea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.
2. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.
3. Familia este elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

ARTICOLUL 17

1. Orice persoană are dreptul la proprietate, atât singură cât și în asociere cu alții.
2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

ARTICOLUL 18

Orice persoană are dreptul la libertatea gândirii, a conștiinței și a religiei; acest drept implică libertatea de a-și schimba religia sau convingerile precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile sale, individual sau în colectiv, atât în public cât și privat, prin învățământ, practici, cult și îndeplinirea de rituri.

ARTICOLUL 19

Orice individ are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, ceea ce implică dreptul de a nu fi tulburat pentru opiniile sale și acela de a căuta, de a primi și de a răspândi, fără considerații de frontieră, informații și idei prin orice mijloc de exprimare.

ARTICOLUL 20

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.
2. Nimeni nu poate fi obligat să facă parte dintr-o asociație.

ARTICOLUL 21

1. Orice persoană are dreptul să participe la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși.
2. Orice persoană are dreptul de acces, în condiții de egalitate, la funcțiile publice ale țării sale.
3. Voința poporului este baza puterii de stat, această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri oneste care trebuie să aibă loc periodic, prin sufragiu universal egal și prin vot secret sau după o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

ARTICOLUL 22

Orice persoană, în calitate de membru al societății, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptățită să obțină satisfacerea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea și libera dezvoltare a personalității sale, prin efort național și cooperare internațională, ținându-se seama de organizarea și de resursele fiecărei țări.

ARTICOLUL 23

1. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotire împotriva șomajului.
2. Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală.
3. Orice om care muncește are dreptul la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure lui precum și familiei sale o existență conformă cu demnitatea umană și completată, dacă este cazul, cu alte mijloace de protecție socială.
4. Orice persoană are dreptul să întemeieze cu alte persoane sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

ARTICOLUL 24

Orice persoană are dreptul la odihnă și la timp liber și îndeosebi la o limitare rezonabilă a timpului de muncă, precum și la concedii periodice plătite.

ARTICOLUL 25

1. Orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa.
2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire speciale. Toți copiii, indiferent dacă s-au născut în cadrul sau în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

ARTICOLUL 26

1. Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor; accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități, în funcție de merit.
2. Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.
3. Părinții au, cu prioritate, dreptul să aleagă felul educației care urmează să fie dată copiilor lor.

ARTICOLUL 27

1. Orice persoană are dreptul să ia parte în mod liber la viața culturală a colectivității, să se bucure de arte și să participe la progresul științific și la binefacerile care rezultă din acesta.
2. Fiecare are dreptul la protecția intereselor morale și materiale care decurg din orice operă științifică, literară sau artistică al cărei autor este.

ARTICOLUL 28

Fiecare persoană are dreptul să beneficieze, pe plan social și internațional, de existența unei ordini care să permită ca drepturile și libertățile enunțate în prezenta Declarație să-și poată găsi o realizare deplină.

ARTICOLUL 29

1. Individul are îndatoriri față de colectivitate, numai în cadrul acesteia fiind posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.
2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.
3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea, în nici un caz, să fie exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

ARTICOLUL 30

Nici o prevedere a prezentei Declarații nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, un grup sau persoană dreptul de a se da la vreo activitate sau de a săvârși vreun act care să conducă la desființarea drepturilor și libertăților enunțate în prezenta Declarație.

Constituția României *

TITLUL I

Principii generale

ARTICOLUL 1 — Statul român

(1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului român este republica.

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989 și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

ARTICOLUL 2 – Suveranitatea

(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.

(2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

ARTICOLUL 3 – Teritoriul

(1) Teritoriul României este inalienabil.

(2) Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.

(3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.

(4) Pe teritoriul statului român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

ARTICOLUL 4 – Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

ARTICOLUL 5 – Cetățenia

(1) Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

(2) Cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

ARTICOLUL 6 – Dreptul la identitate

(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

(2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.

ARTICOLUL 7 – Românii din străinătate

Statul sprijină întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sunt.

* Adoptată în 1991 și revizuită în 2003.

ARTICOLUL 8 – Pluralismul și partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

(2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială ordinea de drept și principiile democrației.

ARTICOLUL 9 – Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale

Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor.

ARTICOLUL 10 – Relații internaționale

România întreține și dezvoltă relații pașnice cu toate statele și, în acest cadru, relații de bună vecinătate, întemeiate pe principiile și pe celelalte norme general admise ale dreptului internațional.

ARTICOLUL 11 – Dreptul internațional și dreptul intern

(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatelor ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

(3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

ARTICOLUL 12 – Simboluri naționale

(1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare începând de la lance: albastru, galben, roșu.

(2) Ziua națională a României este 1 Decembrie.

(3) Imnul național al României este „Deșteaptă-te române”.

(4) Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

ARTICOLUL 13 – Limba oficială

În România, limba oficială este limba română.

ARTICOLUL 14 – Capitala

Capitala României este municipiul București.

TITLUL II**Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale****CAPITOLUL I – Dispoziții comune****ARTICOLUL 15 – Universalitatea**

(1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

ARTICOLUL 16 – Egalitatea în drepturi

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de

persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

ARTICOLUL 17 – Cetățenii români în străinătate

Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor care nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

ARTICOLUL 18 – Cetățenii străini și apatrizii

(1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.

ARTICOLUL 19 – Extrădarea și expulzarea

(1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.

(3) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extrădarea se hotărăște de justiție.

ARTICOLUL 20 – Tratatul internațional privind drepturile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

ARTICOLUL 21 – Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

CAPITOLUL II – Drepturile și libertățile fundamentale

ARTICOLUL 22 – Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

ARTICOLUL 23 – Libertatea individuală

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 24 de ore.

(4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.

(5) În cursul urmăririi penale arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

(6) În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.

(7) Încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege.

(8) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(9) Punerea în libertate a celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut, precum și în alte situații prevăzute de lege.

(10) Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

(11) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

(12) Nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.

(13) Sancțiunea privativă de libertate nu poate fi decât de natură penală.

ARTICOLUL 24 – Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

ARTICOLUL 25 – Libera circulație

(1) Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept.

(2) Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară.

ARTICOLUL 26 – Viața intimă, familială și privată

(1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.

(2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

ARTICOLUL 27 – Inviolabilitatea domiciliului

(1) Domiciliul și reședința sunt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămâne în domiciliul ori în reședința unei persoane fără învoirea acesteia.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru următoarele situații:

- a) executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești;
- b) hotărâri judecătorești;
- c) înlăturarea unei primejdii privind viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;
- d) apărarea securității naționale sau a ordinii publice;
- e) prevenirea răspândirii unei epidemii.

(3) Percheziția se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.

(4) Perchezițiile în timpul nopții sunt interzise, în afară de cazul infracțiunilor flagrante.

ARTICOLUL 28 – Secretul corespondenței

Secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil.

ARTICOLUL 29 – Libertatea conștiinței

(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjpire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

ARTICOLUL 30 – Libertatea de exprimare

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.

ARTICOLUL 31 – Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio și de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale și politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii și controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

ARTICOLUL 32 – Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.

(2) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii.

(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii.

(6) Autonomia universitară este garantată.

(7) Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

ARTICOLUL 33 – Accesul la cultură

(1) Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii.

(2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngrădită.

(3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

ARTICOLUL 34 – Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.

(3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

ARTICOLUL 35 – Dreptul la mediu sănătos

(1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

(3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.

ARTICOLUL 36 – Dreptul de vot

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

(2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

ARTICOLUL 37 – Dreptul de a fi ales

(1) Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).

(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României.

ARTICOLUL 38 – Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.

ARTICOLUL 39 – Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.

ARTICOLUL 40 – Dreptul de asociere

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.

(2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

(3) Nu pot face parte din partide politice judecătoria Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.

(4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

ARTICOLUL 41 – Munca și protecția socială a muncii

(1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.

(2) Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.

(3) Durata normală a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.

(4) La muncă egală, femeile au salariu egal cu bărbații.

(5) Dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.

ARTICOLUL 42 – Interzicerea muncii forțate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

- a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;
- b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;
- c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

ARTICOLUL 43 – Dreptul la grevă

(1) Salariații au dreptul la grevă pentru apărarea intereselor profesionale, economice și sociale.

(2) Legea stabilește condițiile și limitele exercitării acestui drept, precum și garanțiile necesare asigurării serviciilor esențiale pentru societate.

ARTICOLUL 44 – Dreptul de proprietate privată

(1) Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.

(2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

(3) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(4) Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.

(5) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității.

(6) Despăgubirile prevăzute în alineatele (3) și (5) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin justiție.

(7) Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(8) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(9) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

ARTICOLUL 45 – Libertatea economică

Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate.

ARTICOLUL 46 – Dreptul la moștenire

Dreptul la moștenire este garantat.

ARTICOLUL 47 – Nivelul de trai

(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.

ARTICOLUL 48 – Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

(3) Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie.

ARTICOLUL 49 – Protecția copiilor și a tinerilor

(1) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați.

(5) Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

ARTICOLUL 50 – Protecția persoanelor cu handicap

Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.

ARTICOLUL 51 – Dreptul de petiționare

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

(3) Exercițarea dreptului de petiționare este scutită de taxă.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.

ARTICOLUL 52 – Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

ARTICOLUL 53 – Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

CAPITOLUL III – Îndatoririle fundamentale

ARTICOLUL 54 – Fidelitatea față de țară

(1) Fidelitatea față de țară este sacră.

(2) Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depune jurământul cerut de lege.

ARTICOLUL 55 – Apărarea țării

(1) Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.

(2) Condițiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organică.

(3) Cetățenii pot fi încorporați de la vârsta de 20 de ani și până la vârsta de 35 de ani, cu excepția voluntarilor, în condițiile legii organice.

ARTICOLUL 56 – Contribuții financiare

Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situații excepționale.

ARTICOLUL 57 – Exercițarea drepturilor și a libertăților

Cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți.

CAPITOLUL IV – Avocatul Poporului

ARTICOLUL 58 – Numirea și rolul

(1) Avocatul Poporului este numit pe o durată de 5 ani pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Adjuncții Avocatului Poporului sunt specializați pe domenii de activitate.

(2) Avocatul Poporului și adjuncții săi nu pot îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul

superior.

(3) Organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului se stabilesc prin lege organică.

ARTICOLUL 59 – Exercițarea atribuțiilor

(1) Avocatul Poporului își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile și în libertățile lor, în limitele stabilite de lege.

(2) Autoritățile publice sunt obligate să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale.

ARTICOLUL 60 – Raportul în fața Parlamentului

Avocatul Poporului prezintă celor două Camere ale Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestora. Rapoartele pot conține recomandări privind legislația sau măsuri de altă natură, pentru ocrotirea drepturilor și a libertăților cetățenilor.

TITLUL III

Autoritățile publice

CAPITOLUL I — Parlamentul

SECȚIUNEA 1 – Organizare și funcționare

ARTICOLUL 61 – Rolul și structura

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

(2) Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat.

ARTICOLUL 62 – Alegerea Camerelor

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale.

(2) Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale. Cetățenii unei minorități naționale pot fi reprezentați numai de o singură organizație.

(3) Numărul deputaților și al senatorilor se stabilește prin legea electorală, în raport cu populația țării.

ARTICOLUL 63 – Durata mandatului

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora.

(2) Alegerile pentru Camera Deputaților și pentru Senat se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului.

(3) Parlamentul nou ales se întrunește, la convocarea Președintelui României, în cel mult 20 de zile de la alegeri.

(4) Mandatul Camerelor se prelungește până la întrunirea legală a noului Parlament. În această perioadă nu poate fi revizuită Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(5) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.

ARTICOLUL 64 – Organizarea internă

(1) Organizarea și funcționarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu. Resursele financiare ale Camerelor sunt prevăzute în bugetele aprobate de acestea.

(2) Fiecare Cameră își alege un birou permanent. Președintele Camerei Deputaților și președintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalți membri ai birourilor permanente sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului.

(3) Deputații și senatorii se pot organiza în grupuri parlamentare, potrivit regulamentului fiecărei Camere.

(4) Fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune.

(5) Birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere.

ARTICOLUL 65 – Ședințele Camerelor

(1) Camera Deputaților și Senatul lucrează în ședințe separate.

(2) Camerele își desfășoară lucrările și în ședințe comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și senatorilor, pentru:

- a) primirea mesajului Președintelui României;
- b) aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat;
- c) declararea mobilizării totale sau parțiale;
- d) declararea stării de război;
- e) suspendarea sau încetarea ostilităților militare;
- f) aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;
- g) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării;

h) numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;

i) numirea Avocatului Poporului;

j) stabilirea statutului deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;

k) îndeplinirea altor atribuții care, potrivit Constituției sau regulamentului, se exercită în ședință comună.

ARTICOLUL 66 – Sesiuni

(1) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

(2) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc și în sesiuni extraordinare, la cererea Președintelui României, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numărul deputaților sau al senatorilor.

(3) Convocarea Camerelor se face de președinții acestora.

ARTICOLUL 67 – Actele juridice și cvorumul legal

Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, hotărâri și moțiuni, în prezența majorității membrilor.

ARTICOLUL 68 – Caracterul public al ședințelor

(1) Ședințele celor două Camere sunt publice.

(2) Camerele pot hotărî ca anumite ședințe să fie secrete.

SECȚIUNEA a 2-a – Statutul deputaților și al senatorilor

ARTICOLUL 69 – Mandatul reprezentativ

(1) În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.

ARTICOLUL 70 – Mandatul deputaților și al senatorilor

(1) Deputații și senatorii intră în exercitiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub condiția validării alegerii și a depunerii jurământului. Jurământul se stabilește prin lege organică.

(2) Calitatea de deputat sau de senator încetează la data întrunirii legale a Camerelor nou alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.

ARTICOLUL 71 – Incompatibilități

(1) Nimeni nu poate fi, în același timp, deputat și senator.

(2) Calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de membru al Guvernului.

(3) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

ARTICOLUL 72 – Imunitatea parlamentară

(1) Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Deputații și senatorii pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecată penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției. În cazul în care Camera sesizată constată că nu există temei pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri.

SECȚIUNEA a 3-a – Legiferarea

ARTICOLUL 73 – Categoriile de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(2) Legile constituționale sunt cele de revizuire a Constituției.

(3) Prin lege organică se reglementează:

- a) sistemul electoral; organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;
- b) organizarea, funcționarea și finanțarea partidelor politice;
- c) statutul deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;
- d) organizarea și desfășurarea referendumului;
- e) organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- f) regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război;
- g) regimul stării de asediu și al stării de urgență;
- h) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
- i) acordarea amnistiei sau a grațierii colective;
- j) statutul funcționarilor publici;
- k) contenciosul administrativ;
- l) organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi;
- m) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;
- n) organizarea generală a învățământului;
- o) organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
- p) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele, patronatele și protecția socială;
- r) statutul minorităților naționale din România;
- s) regimul general al cultelor;
- t) celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice.

ARTICOLUL 74 – Inițiativa legislativă

(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(2) Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea.

(3) Guvernul își exercită inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către Camera competentă să îl adopte, ca primă Cameră sesizată.

(4) Deputații, senatorii și cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă pot prezenta propuneri legislative numai în forma cerută pentru proiectele de legi.

(5) Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată.

ARTICOLUL 75 – Sesizarea Camerelor

(1) Se supun spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.

(2) Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile.

În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență.

(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere.

ARTICOLUL 76 – Adoptarea legilor și a hotărârilor

(1) Legile organice și hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.

ARTICOLUL 77 – Promulgarea legii

(1) Legea se trimite, spre promulgare, Președintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2) Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.

(3) Dacă Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la

primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea.

ARTICOLUL 78 – Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei.

ARTICOLUL 79 – Consiliul Legislativ

(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României.

(2) Înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organică.

CAPITOLUL II — Președintele României

ARTICOLUL 80 – Rolul Președintelui

(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

ARTICOLUL 81 – Alegerea Președintelui

(1) Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.

(3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(4) Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și succesive.

ARTICOLUL 82 – Validarea mandatului și depunerea jurământului

(1) Rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României este validat de Curtea Constituțională.

(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință comună, următorul jurământ:

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

ARTICOLUL 83 – Durata mandatului

(1) Mandatul Președintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.

(2) Președintele României își exercită mandatul până la depunerea jurământului de Președintele nou ales.

(3) Mandatul Președintelui României poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

ARTICOLUL 84 – Incompatibilități și imunități

(1) În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.

(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător.

ARTICOLUL 85 – Numirea Guvernului

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

(2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

(3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a

Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.

ARTICOLUL 86 – Consultarea Guvernului

Președintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente și de importanță deosebită.

ARTICOLUL 87 – Participarea la ședințele Guvernului

(1) Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbate probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații.

(2) Președintele României prezidează ședințele Guvernului la care participă.

ARTICOLUL 88 – Mesaje

Președintele României adresează Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii.

ARTICOLUL 89 – Dizolvarea Parlamentului

(1) După consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență.

ARTICOLUL 90 – Referendumul

Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.

ARTICOLUL 91 – Atribuții în domeniul politicii externe

(1) Președintele încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate și acorduri internaționale se încheie, se aprobă sau se ratifică potrivit procedurii stabilite prin lege.

(2) Președintele, la propunerea Guvernului, acreditează și recheamă reprezentanții diplomatici ai României și aprobă înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice.

(3) Reprezentanții diplomatici ai altor state sunt acreditați pe lângă Președintele României.

ARTICOLUL 92 – Atribuții în domeniul apărării

(1) Președintele României este comandantul forțelor armate și îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

(2) El poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau totală a forțelor armate. Numai în cazuri excepționale, hotărârea Președintelui se supune ulterior aprobării Parlamentului, în cel mult 5 zile de la adoptare.

(3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele României ia măsuri pentru respingerea agresiunii și le aduce neîntârziat la cunoștință Parlamentului, printr-un mesaj. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declanșarea agresiunii.

(4) În caz de mobilizare sau de război, Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se află în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor.

ARTICOLUL 93 – Măsuri excepționale

(1) Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

(2) Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la

instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

ARTICOLUL 94 – Alte atribuții

Președintele României îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă decorații și titluri de onoare;
- b) acordă gradele de mareșal, de general și de amiral;
- c) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- d) acordă grațierea individuală.

ARTICOLUL 95 – Suspendarea din funcție

(1) În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele României poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor, după consultarea Curții Constituționale. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(2) Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunoștință Președintelui.

(3) Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.

ARTICOLUL 96 – Punerea sub acuzare

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de majoritatea deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunoștință Președintelui României pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(3) De la data punerii sub acuzare și până la data demiterii Președintele este suspendat de drept.

(4) Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

ARTICOLUL 97 – Vacanța funcției

(1) Vacanța funcției de Președinte al României intervine în caz de demisie, de demitere din funcție, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.

(2) În termen de 3 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al României, Guvernul va organiza alegeri pentru un nou Președinte.

ARTICOLUL 98 – Interimatul funcției

(1) Dacă funcția de Președinte devine vacantă ori dacă Președintele este suspendat din funcție sau dacă se află în imposibilitate temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de președintele Senatului sau de președintele Camerei Deputaților.

(2) Atribuțiile prevăzute la articolele 88-90 nu pot fi exercitate pe durata interimatului funcției prezidențiale.

ARTICOLUL 99 – Răspunderea președintelui interimar

Dacă persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României săvârșește fapte grave, prin care se încalcă prevederile Constituției, se aplică articolul 95 și articolul 98.

ARTICOLUL 100 – Actele Președintelui

(1) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele României emite decrete care se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența decretului.

(2) Decretele emise de Președintele României în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute în articolul 91 alineatele (1) și (2), articolul 92 alineatele (2) și (3), articolul 93 alineatul (1) și articolul 94 literele a), b) și d) se contrasemnează de primul-ministru.

ARTICOLUL 101 – Indemnizația și celelalte drepturi

Indemnizația și celelalte drepturi ale Președintelui României se stabilesc prin lege.

CAPITOLUL III — Guvernul

ARTICOLUL 102 – Rolul și structura

(1) Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În îndeplinirea atribuțiilor sale, Guvernul cooperează cu organisme sociale interesate.

(3) Guvernul este alcătuit din prim-ministru, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

ARTICOLUL 103 – Investiția

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru funcția de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul și lista Guvernului se dezbat de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună. Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor.

ARTICOLUL 104 – Jurământul de credință

(1) Primul-ministru, miniștrii și ceilalți membri ai Guvernului vor depune individual, în fața Președintelui României, jurământul de la articolul 82.

(2) Guvernul în întregul său și fiecare membru în parte își exercită mandatul, începând de la data depunerii jurământului.

ARTICOLUL 105 – Incompatibilități

(1) Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea altei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator. De asemenea, ea este incompatibilă cu exercitarea unei funcții de reprezentare profesională salarizate în cadrul organizațiilor cu scop comercial.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

ARTICOLUL 106 – Încetarea funcției de membru al Guvernului

Funcția de membru al Guvernului încetează în urma demisiei, a revocării, a pierderii drepturilor electorale, a stării de incompatibilitate, a decesului, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

ARTICOLUL 107 – Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin. De asemenea, prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate.

(2) Președintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.

(3) Dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, sau este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, Președintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atribuțiile primului-ministru, până la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor, încetează dacă primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(4) Prevederile alineatului (3) se aplică în mod corespunzător și celorlalți membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioadă de cel mult 45 de zile.

ARTICOLUL 108 – Actele Guvernului

(1) Guvernul adoptă hotărâri și ordonanțe.

(2) Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor.

(3) Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta.

(4) Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de primul-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau a ordonanței. Hotărârile care au caracter militar se comunică numai instituțiilor interesate.

ARTICOLUL 109 – Răspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul răspunde politic numai în fața Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului răspunde politic solidar cu ceilalți membri pentru activitatea Guvernului și pentru actele acestuia.

(2) Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor. Dacă s-a cerut urmărirea penală, Președintele României poate dispune suspendarea acestora din funcție. Trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din funcție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) Cazurile de răspundere și pedepsele aplicabile membrilor Guvernului sunt reglementate printr-o lege privind responsabilitatea ministerială.

ARTICOLUL 110 – Încetarea mandatului

(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile articolului 103.

(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

CAPITOLUL IV — Raporturile Parlamentului cu Guvernul

ARTICOLUL 111 – Informarea Parlamentului

(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile

și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

ARTICOLUL 112 – Întrebări, interpelări și moțiuni simple

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori, în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

(2) Camera Deputaților sau Senatul poate adopta o moțiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

ARTICOLUL 113 – Moțiunea de cenzură

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor.

(2) Moțiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și senatorilor și se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Moțiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere.

(4) Dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114.

ARTICOLUL 114 – Angajarea răspunderii Guvernului

(1) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință

comună, asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege.

(2) Guvernul este demis dacă o moțiune de cenzură, depusă în termen de 3 zile de la prezentarea programului, a declarației de politică generală sau a proiectului de lege, a fost votată în condițiile articolului 113.

(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat, iar aplicarea programului sau a declarației de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.

(4) În cazul în care Președintele României cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterile acestea se va face în ședința comună a celor două Camere.

ARTICOLUL 115 – Delegarea legislativă

(1) Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Legea de abilitare va stabili, în mod obligatoriu, domeniul și data până la care se pot emite ordonanțe.

(3) Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței.

(4) Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora.

(5) Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedură de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1).

(6) Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică.

(7) Ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3).

(8) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței.

CAPITOLUL V — Administrația publică

SECȚIUNEA 1 – Administrația publică centrală de specialitate

ARTICOLUL 116 – Structura

(1) Ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului.

(2) Alte organe de specialitate se pot organiza în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome.

ARTICOLUL 117 – Înființarea

(1) Ministerele se înființează, se organizează și funcționează potrivit legii.

(2) Guvernul și ministerele, cu avizul Curții de Conturi, pot înființa organe de specialitate, în subordinea lor, numai dacă legea le recunoaște această competență.

(3) Autorități administrative autonome se pot înființa prin lege organică.

ARTICOLUL 118 – Forțele armate

(1) Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. În condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, armata contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participă

la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii.

(2) Structura sistemului național de apărare, pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare, precum și statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organică.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și celorlalte componente ale forțelor armate stabilite potrivit legii.

(4) Organizarea de activități militare sau paramilitare în afara unei autorități statale este interzisă.

(5) Pe teritoriul României pot intra, staționa, desfășura operațiuni sau trece trupe străine numai în condițiile legii sau ale tratatelor internaționale la care România este parte.

ARTICOLUL 119 – Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii.

SECȚIUNEA a 2-a – Administrația publică locală

ARTICOLUL 120 – Principii de bază

(1) Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.

(2) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris și oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale și cu serviciile publice deconcentrate, în condițiile prevăzute de legea organică.

ARTICOLUL 121 – Autorități comunale și orășenești

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se realizează autonomia locală în comune și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, în condițiile legii.

(2) Consiliile locale și primarii funcționează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din comune și din orașe.

(3) Autoritățile prevăzute la alineatul (1) se pot constitui și în subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor.

ARTICOLUL 122 – Consiliul județean

(1) Consiliul județean este autoritatea administrației publice pentru coordonarea activității consiliilor comunale și orășenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.

(2) Consiliul județean este ales și funcționează în condițiile legii.

ARTICOLUL 123 – Prefectul

(1) Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

(3) Atribuțiile prefectului se stabilesc prin lege organică.

(4) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale și primari, precum și consiliile județene și președinții acestora, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare.

(5) Prefectul poate ataca, în fața instanței de contencios administrativ, un act al consiliului județean, al celui local sau al primarului, în cazul în care consideră actul ilegal. Actul atacat este suspendat de drept.

CAPITOLUL VI —

Autoritatea judecătorească

SECȚIUNEA 1 – Instanțele judecătorești

ARTICOLUL 124 – Înfăptuirea justiției

(1) Justiția se înfăptuiește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

ARTICOLUL 125 – Statutul Judecătorilor

(1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

(2) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

ARTICOLUL 126 – Instanțele judecătorești

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.

(5) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii.

(6) Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.

ARTICOLUL 127 – Caracterul public al dezbaterilor

Ședințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege.

ARTICOLUL 128 – Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție

(1) Procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba

maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.

(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

ARTICOLUL 129 – Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

ARTICOLUL 130 – Poliția instanțelor

Instanțele judecătorești dispun de poliția pusă în serviciul lor.

**SECȚIUNEA a 2-a
– Ministerul Public****ARTICOLUL 131 – Rolul Ministerului Public**

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.

ARTICOLUL 132 – Statutul procurorilor

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

SECȚIUNEA a 3-a – Consiliul Superior al Magistraturii

ARTICOLUL 133 – Rolul și structura

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 19 membri, din care:

- a) 14 sunt aleși în adunările generale ale magistraților și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;
- b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;
- c) ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

(6) Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participă.

(7) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la articolul 134 alineatul (2).

ARTICOLUL 134 – Atribuții

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

(3) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.

TITLUL IV

Economia și finanțele publice

ARTICOLUL 135 – Economia

(1) Economia României este economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență.

(2) Statul trebuie să asigure:

- a) libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție;
- b) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;
- c) stimularea cercetării științifice și tehnologice naționale, a artei și protecția dreptului de autor;
- d) exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național;

e) refacerea și ocrotirea mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;

f) crearea condițiilor necesare pentru creșterea calității vieții;

g) aplicarea politicilor de dezvoltare regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene.

ARTICOLUL 136 – Proprietatea

(1) Proprietatea este publică sau privată.

(2) Proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege și aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(3) Bogățiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic

valorificabil, de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de legea organică, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică.

(5) Proprietatea privată este inviolabilă, în condițiile legii organice.

ARTICOLUL 137 – Sistemul financiar

(1) Formarea, administrarea, întrebuințarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sunt reglementate prin lege.

(2) Moneda națională este leul, iar subdiviziunea acestuia, banul. În condițiile aderării la Uniunea Europeană, prin lege organică se poate recunoaște circulația și înlocuirea monedei naționale cu aceea a Uniunii Europene.

ARTICOLUL 138 – Bugetul public național

(1) Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele locale ale comunelor, ale orașelor și ale județelor.

(2) Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și pe cel al asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului.

(3) Dacă legea bugetului de stat și legea bugetului asigurărilor sociale de stat nu au fost adoptate cu cel puțin 3 zile înainte de expirarea exercițiului bugetar, se aplică în continuare bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat ale anului precedent, până la adoptarea noilor bugete.

(4) Bugetele locale se elaborează, se aprobă și se execută în condițiile legii.

(5) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

ARTICOLUL 139 – Impozite, taxe și alte contribuții

(1) Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.

(2) Impozitele și taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau județene, în limitele și în condițiile legii.

(3) Sumele reprezentând contribuțiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în condițiile legii, numai potrivit destinației acestora.

ARTICOLUL 140 – Curtea de Conturi

(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. În condițiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi se soluționează de instanțele judecătorești specializate.

(2) Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public național din exercițiul bugetar expirat, cuprinzând și neregulile constatate.

(3) La cererea Camerei Deputaților sau a Senatului, Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice și raportează despre cele constatate.

(4) Consilierii de conturi sunt numiți de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Membrii Curții de Conturi sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe toată durata acestuia. Ei sunt supuși incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători.

(5) Curtea de Conturi se înnoiește cu o treime din consilierii de conturi numiți de Parlament, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții.

(6) Revocarea membrilor Curții de Conturi se face de către Parlament, în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

ARTICOLUL 141 - Consiliul economic și social

Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.

TITLUL V

Curtea Constituțională

ARTICOLUL 142 – Structura

(1) Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției.

(2) Curtea Constituțională se compune din nouă judecători, numiți pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

(3) Trei judecători sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României.

(4) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani.

(5) Curtea Constituțională se înnoiește cu o treime din judecătorii ei, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții.

ARTICOLUL 143 – Condiții pentru numire

Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior.

ARTICOLUL 144 – Incompatibilități

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior.

ARTICOLUL 145 – Independența și inamovibilitatea

Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia.

ARTICOLUL 146 – Atribuții

Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două

Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

g) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

h) dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

i) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

j) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

k) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic;

l) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții.

ARTICOLUL 147 – Deciziile Curții Constituționale

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu

pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit articolului 146 litera b), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constatat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

TITLUL VI

Integrarea euroatlantică

ARTICOLUL 148 – Integrarea în Uniunea Europeană

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele

de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.

ARTICOLUL 149 – Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

TITLUL VII

Revizuirea Constituției

ARTICOLUL 150 – Inițiativa revizuirii

(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

(2) Cetățenii care inițiază revizuirea Constituției trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe

sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

ARTICOLUL 151 – Procedura de revizuire

(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(2) Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

(3) Revizuirea este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.

ARTICOLUL 152 – LIMITELE REVIZUIRII

(1) Dispozițiile prezentei Constituții privind caracterul național, independent, unitar și

indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială nu pot forma obiectul revizuirii.

(2) De asemenea, nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(3) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de asediu sau a stării de urgență și nici în timp de război.

TITLUL VIII

Dispoziții finale și tranzitorii

ARTICOLUL 153 – Intrarea în vigoare

Prezenta Constituție intră în vigoare la data aprobării ei prin referendum. La aceeași dată, Constituția din 21 august 1965 este și rămâne în întregime abrogată.

ARTICOLUL 154 – Conflictul temporal de legi

(1) Legile și toate celelalte acte normative rămân în vigoare, în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții.

(2) Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislației cu prezenta Constituție și va face Parlamentului sau, după caz, Guvernului, propuneri corespunzătoare.

ARTICOLUL 155 – Dispoziții tranzitorii

(1) Proiectele de legi și propunerile legislative în curs de legiferare se dezbat și se adoptă potrivit dispozițiilor constituționale anterioare intrării în vigoare a legii de revizuire.

(2) Instituțiile prevăzute de Constituție, existente la data intrării în vigoare a legii de revizuire, rămân în funcțiune până la constituirea celor noi.

(3) Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică începând cu următorul mandat prezidențial.

(4) Dispozițiile cu privire la Înalta Curte de Casație și Justiție vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la data intrării în vigoare a legii de revizuire.

(5) Judecătorii în funcție ai Curții Supreme de Justiție și consilierii de conturi numiți de Parlament își continuă activitatea până la data expirării mandatului pentru care au fost numiți. Pentru asigurarea înnoirii Curții de Conturi din 3 în 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi aceștia vor putea fi numiți pentru încă un mandat de 3 ani sau de 6 ani.

(6) Până la constituirea instanțelor judecătorești specializate, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi vor fi soluționate de către instanțele judecătorești ordinare.

ARTICOLUL 156 – Republicarea Constituției

Legea de revizuire a Constituției se publică în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptării. Constituția, modificată și completată, după aprobarea prin referendum, se republică de către Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o nouă numerotare.

Evaluare inițială:

I. Oricare patru drepturi.

II. 1–d; 2–c; 3–b; 4–a.

III. a) democratică; b) abuz; c) egal; d) valoare.

IV. a. Școala, responsabilități, drepturi, participarea, cetățeni, comunitatea.

Evaluare – Capitol 1

I. a) cinci;
b) prim-ministru;
c) pluralismului;
d) drepturile.

II. a, b, d, f.

III. două argumente.

Evaluare – Capitolul 2.1.

I. a) F; b) A; c) A; d) F.

II. 1–c; 2–b; 3–c; 4–b.

Evaluare – Capitolul 2.2.

I. a) reprezentativă; b) democrației; c) responsabilitate;
d) patra putere; e) un cod de etică și deontologie.

II. a) A; b) F; c) F; d) A; e) F.

III. 1–b; 2–c; 3–d; 4–f; 5–a; 6–e.

ISBN: 978-606-727-616-9

